

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

T. VIII

GMINA I MIASTO SIANÓW

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”
URZĄD GMINY I MIASTA SIANÓW

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM VIII

GMINA I MIASTO SIANÓW

Redakcja:

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SIANÓW–SŁAWNÓ 2009

ABSTRACT: Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka (eds), *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, t. VIII: *Gmina i Miasto Sianów* [History and Culture of the Sławno region, vol. VIII: Town Sianów and Community]. Fundacja „Dziedzictwo” Gmina i Miasto Sianów, Sianów–Sławno 2009. pp. 427, figs 126, colour plates 20. ISBN 978-83-61603-00-9. Polish text with German summaries.

These are studies of aspects of history and culture of the Sianów region [Pomerania, Poland]. These papers refer to archaeology and history of the region which is virtually unknown for most of Polish current citizens. It is hard to build a society without roots and without history. People who have lived here for over 50 years do not understand the cultural landscape which has been created and constructed for centuries. The aim of the collection of paper is to bring the history nearer. The knowledge about the past of the region will allow to understand the landscape and protect it as well as create a new social approach to the future. Some papers also refer to current projects which aim is to teach local history, use them for the development as well as build new identity with the respect to the past.

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2009
© Copyright by Authors

Na okładce: Bolesław Kurzawiński, *Sianów ulica Tylna*, 1954, papier, tusz, ołówek,
22,5 × 30 cm, własność Muzeum w Koszalinie, reprodukcja fotograficzna:
Ilona Łukjaniuk, Marta Adamczak

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brygida Jerzewska*

Konferencję oraz publikację sfinansowano ze środków
Urzędu Gminy i Miasta w Sianowie

Redaktor: *Katarzyna Ceglarz*
Łamanie komputerowe: *Eugeniusz Strykowski*

Wydawca/Herausgeber:
Fundacja „Dziedzictwo”, 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 2

ISBN: 978-83-61603-00-9

Druk/Druck: Wydawnictwo Feniks, 75-206 Koszalin, ul. Jana z Kolna 38B

Spis treści

JAN SROKA (Sławno), WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), <i>Granice kulturowe? O waloryzowaniu przeszłości</i>	7
RYSZARD WĄTROBA (Sianów), <i>Sianów i okolica dziś</i>	15
IGNACY SKRZYPEK (Koszalin), <i>Osadnictwo archeologiczne gminy Sianów</i>	21
JOANNA CHOJECKA (Koszalin), <i>Źródła archiwalne do dziejów gminy Sianów</i>	83
ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Pruszcz Gdański), <i>Nazwy miejscowe Gminy i Miasta Sianów</i>	119
BARBARA POPIELAS-SZULTKA (Słupsk), <i>Posiadłości ziemskie klasztoru bukowskiego na ziemiach Sławińskiej i Darłowskiej</i>	167
SYLWIA WESOŁOWSKA (Szczecin), <i>Z dziejów szkolnictwa w Gminie i Mieście Sianów do 1945 roku</i>	177
WOJCIECH STYLSKI (Szczecin), <i>Z dziejów wsi Sierakowo</i>	209
EWA GWIAZDOWSKA (Szczecin), <i>Za górami, za lasami... fabryka. Gmina Sianów w dawnej kartografii i ikonografii</i>	217
MARIA WITEK, WALDEMAR WITEK (Szczecin), <i>Tradycyjne (ryglowe) budownictwo wiejskie w gminie Sianów</i>	269
ZBIGNIEW SOBISZ (Słupsk), <i>Flora parków podworskich gminy Sianów</i>	297
SIEGFRIED BARZ (Będzinko), <i>Okolice Sianowa w twórczości malarzy niemieckich okresu międzywojennego</i>	315
BERNARD KONARSKI (Koszalin), <i>Fabryka zapatek w Sianowie</i>	321
INGE WESTHÄUSLER (Meisenweg, Niemcy), <i>Eventin von März 1945 bis August 1946</i>	331
KAZIMIERA JANOWICZ (Sianów), <i>Nasze drogi do Sianowa</i>	337
RYSZARD WĄTROBA (Sianów), <i>Honorowi Obywatele Gminy i Miasta Sianowa</i>	351
ANDRZEJ DĘBOWSKI (Sianów), <i>Gmina Sianów na Szlaku Cysterskim</i>	371
ALEKSANDRA KOWALCZYK (Sianów), <i>Wioski tematyczne – kierunek rozwoju polskiej wsi po roku 1989</i>	381

HENRYK ROMANIK (Koszalin), <i>Kontynuacje literackie, duszpasterskie i społeczne doświadczenie artystyczne z albumem poetyckim „Koniec świata w Iwici- nie”</i>	389
Indeks osób	407
Indeks nazw geograficznych	417
Lista adresowa Autorów	425

Nazwy miejscowe Gminy i Miasta Sianów

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Pruszcz Gdański)

Wprowadzenie

Dotychczas ukazała się jedna pozycja naukowa dotycząca nazewnictwa powiatu koszalińskiego, a tym samym Gminy i Miasta Sianów, opracowana przez Aleksandrę Belchnerowską *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego* (1995), jednak nie ujmująca wszystkich miejscowości. Fragmentaryczne informacje na ten temat znajdują się także w opracowaniach obejmujących zazwyczaj większy teren – Pomorza Środkowego lub Pomorza Zachodniego. Ważne są tu opracowania badaczy niemieckich: Reinholda Trautmanna *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen* (1948–1949) oraz Friedricha Lorentza *Slawische Namen Hinterpommerns* (1964). Ze strony polskiej należy wymienić prace autorstwa Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Jerzego Dumy: *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (1973), *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego* (1985), *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych* (1996). Ponadto, trzeba wziąć pod uwagę publikację będącą obecnie w trakcie wydawania: *Nazwy miejscowe Polski – historia, pochodzenie, zmiany*, pod redakcją Kazimierza Rymuta (1996–2005). Niestety, większość z nich zajmuje się jedynie nazewnictwem słowiańskim, prawie całkowicie pomijając niemieckie i polskie (po 1945 roku).

Podobnie jest na lokalnej stronie internetowej <http://www.sianow.pl/wioski/miejscowosci.htm>, gdzie zamieszczono wybrane zapisy źródłowe i etymologie (ale też – niestety – pseudoetymologie) nazw poszczególnych wsi, zazwyczaj bez powoływania się na konkretne opracowania.

Praca niniejsza jest omówieniem toponimii istniejących miejscowości Gminy i Miasta Sianów w granicach po reformie administracyjnej w 1999 roku. Nie ująłem tu nazw wielu miejscowości, które jeszcze niedawno lub w nieco odleglejszej przeszłości (np.: Jazy, niem. *Bartels-Mühle*; Sianówek, niem. *Zanow Abbau* – cz. miasta; Siecieminek, niem. *Neu Zitzmin Forsthaus* – leśniczówka; Wierciszewko, niem. *Felsenburg*) istniały na terenie gminy, a obecnie ich już nie ma w sensie dosłownym (przystały istnieć fizycznie) lub administracyjnym (weszły w obręb innych miejscowości).

Aktualny wykaz miejscowości sporządziłem na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Szczecinie z kwietnia 2002 roku, zweryfikowanych w roku 2008 w Urzędzie Gminy i Miasta Sianów¹.



Ryc. 1. Obecna gmina Sianów na mapie Pomorza Eilharda Lubinusa (1618)

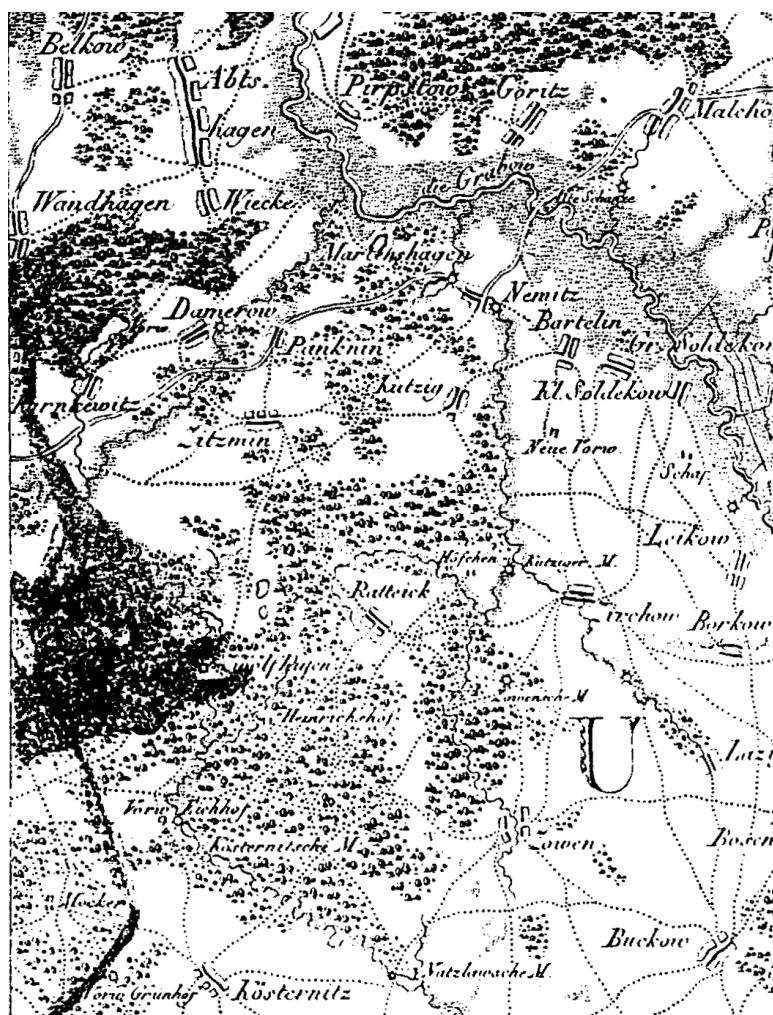
¹ Za co dziękuję Pani Marice Pasińskiej z Referatu Spraw Obywatelskich oraz Panom Zdzisławowi Robakowskiemu z Referatu Ochrony Środowiska i Gospodarki Nieruchomościami oraz Andrzejowi Dębowskiemu – informatykowi.



Ryc. 2. Obecna gmina Sianów na mapie Pomorza Davida Gilly'ego (1789), część zachodnia

Materiał nazewniczy, począwszy od XIII wieku do dziś, został zaczerpnięty z niemieckich i polskich źródeł historycznych, map (ryc. 1–3) i opracowań (por. bibliografia). Opracowanie ma formę słownika zawierającego nazwy słowiańskie, niemieckie i polskie (tzw. chrzty

utworzone po 1945 roku przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowych). Te ostatnie, jako niemające genetycznego i formalnego uzasadnienia na omawianym terenie, poprzedziłem przedrostkiem *pseudo-* (-topograficzne, -dzierzawcze itp.). Dla ułatwienia poszukiwań odpowiedniej miejscowości właściwy słownik poprzedzony jest indeksem odsyłającym do form dzisiejszych, a zawierającym niemieckie nazwy XX-wieczne, rekonstrukcje Stanisława Kozierowskiego z 1934 roku, polskie przejściowe z lat 1945–1950 i potoczne z różnych okresów.



Ryc. 3. Obecna gmina Sianów na mapie Pomorza Davida Gilly'ego (1789), część wschodnia

Artykuł hasłowy ma następującą budowę: hasło (pogrubiona współczesna postać nazwy), rodzaj obiektu, lokalizacja (względem Sianowa), zapisy źródłowe (kursywa) w porządku chronologicznym. Potem – od nowego akapitu – następują etymologie kolejnych nazw obiektu z uwzględnieniem zmian językowych oraz właściwości topograficznych terenu i czynników kulturowych. Dla ukazania powiązań między obiektami stosowane są odsyłacze (→), jeżeli w nich obok nazwy niemieckiej jest polska, to ta druga stanowi wyraz hasłowy. Lokalizacja przywoływanych obiektów podana według obecnych podziałów administracyjnych.

Klasyfikację przeprowadziłem na podstawie kryteriów semantycznych i strukturalnych zaproponowanych przez Witolda Taszyckiego (1946; 1958: 228–268) i Stanisława Rosponda (1957), a praktycznie połączonych i uzupełnionych przez Henryka Borka (1988) i Daniełę Podlaską (1990).

1. Słownik nazw

2 Katen → *Szczeglino Nowe*
Alt Zowen → *Sowno*
Be(e)l(c)kow → *Bielkowo*
Canów → *Sianów*
Cianowo → *Sianów*
Cluss → *Kłos*
Cronau → *Kościerza*
Czanów → *Sianów*
Damerow → *Dąbrowa*
Eventin → *Iwięcino*
Ewentin → *Iwięcino*
F. Cronau → *Kościerza*
Försterei → *Kołzin*
Forsthaus → *Kołzin*
Frawica → *Trawica*
Glashütte (b. Ratteick) → *Borowiec*
Gohrband → *Gorzebądz*
Gorbądz → *Gorzebądz*
Gorobądz → *Gorzebądz*
Gorzebądz → *Gorzebądz*
Grünbaum → *Gracz*

Grünbaum Krug → Gracz
Grünhof → Kościerza
Hammerhof → Trawica
Jagdhaus (b. Zirchow) → Suszka
Kamionka → Kotzin
Karnieszewice → Karniszewice
Karnszecewice → Karniszewice
Karnkewitz → Karniszewice
Karnkowice → Karniszewice
Kleist → Kleszcze
Klus → Kłos
Kluß → Kłos
M. → Krzykacz; Skibienko; Sowieński Młyn
m. → Sowieński Młyn
Marynki → Kędzierzyn
Maskow → Maszkowo
Mey(e)ringen → Kędzierzyn
Mocker → Mokre
Mühle → Skibienko; Sowieński Młyn
Nestmühle → Wonieść
Neu Kösternitz → Szczeglino Nowe
Neu Martinshagen → Grabówko
Neu Steglin → Szczeglino Nowe
Neu Zitzmin → Siecieminek
Osiek → Osieki
Rattaick → Ratajki
Ratteick → Ratajki
Repkow → Rzepkowo
Rzepiechowo → Rzepkowo
Rzepowo → Rzepkowo
Sawno → Sowno
Schübben → Skibno
Schübbener Mühle → Skibienko
Schwerinsthal → Skwierzynka
Secemino → Sieciemin
Seehof (b. Karnkewitz) → Płonka
Sieciemino → Sieciemin
Sierakówek → Sierakówko
Sieraków-Gorzelnia → Sierakowo Sławieńskie
Sierakowo → Sierakowo Sławieńskie

Sowa → *Sowieński Młyn*
Sowo → *Sowieński Młyn*
Stare Sowno → *Sowno*
Steglin → *Szczeglino*
Steinbrink (Försterei) → *Kotzin*
Sucha → *Sucha Koszalińska*
Suszyca → *Sucha Koszalińska*
Święcino → *Iwięcino*
Szczeglin Nowy → *Szczeglino Nowe*
Szczeglin Stary → *Szczeglino*
Szczeglisko → *Szczeglino Nowe*
Szebno → *Skibno*
Uniesty → *Wonieść*
Vangerow → *Węgorzewo Koszalińskie*
Wandhagen → *Wierciszewo*
Węgorzewo → *Węgorzewo Koszalińskie*
Wusse(c)ken → *Osieki*
Zanow → *Sianów*
Zanów → *Sianów*
Zirchow → *Sierakowo Stawieńskie*
Zirchow A → *Sierakowo Stawieńskie*
Zirchow B → *Sierakówko*
Zitzmin → *Sieciemin*
Zitzminer Mühle → *Krzykacz*
Zowen → *Sowno*
Zowen(sche) Mühle → *Sowieński Młyn*
Zuchen → *Sucha Koszalińska*
Zwierzewo → *Skwierzynka*
Zwölfhufen → *Przytok*

Bielkowo, wieś, 9 km na północ od Sianowa:

Belcove 1265 (Dreger 1748²: I 486; Klempin 1868–1936: II 134; Perlbach 1882: 173; Trautmann 1948–1949: I 68; Trautmann 1950: 25; Lorentz 1964: 6), 1268 (Dreger 1748: I 538; Klempin 1868–1936: II 201; Perlbach 1882: 189), 1269 (Klempin 1868–1936: II 213; Perlbach 1882: 196; Kozierowski 1934), 1271 (Perlbach 1882: 201), 1275 (Perlbach 1882: 226), 1278 (Dreger 1748: II 682, 693, 704; Klempin 1868–1936: II 378; Perlbach 1882: 253, 254), 1279 (Dre-

² Zapisy z publikacji: Dreger 1748; Schulenburg 1779–1785; AP 1809; Kratz 1862; Clericus 1878–1880; Stojentin 1895; 1900; podają za: Rzetelska-Feleszko, Duma 1985.

- ger 1748: III 25; Klempin 1868–1936: II 403; Perlbach 1882: 263), 1290 (Dreger 1748: IV 187; Klempin 1868–1936: III 98; Perlbach 1882: 413);
- Belechowe* 1275 (Klempin 1868–1936: II 302; Lorentz 1964: 6), 1277 (Dreger 1748: II 550);
- Bolechowe* 1275 (Perlbach 1882: 223);
- Belekowe* 1275 (Dreger 1748: II 312);
- Belchow* 1278 (Klempin 1868–1936: II 379; Perlbach 1882: 252; Lorentz 1964: 6);
- Bolchowe* 1308 (Perlbach 1882: 583);
- Belkow* n.o.³ 1406 (Lemcke 1919: 9, Gilly 1789; OVC 1819: 26; Umtb 1836: 377);
- Belecowe* 1488 (Lemcke 1919: 119);
- Belekow* 1495 (Lemcke 1919: 126), 1501 (Lemcke 1919: 131), (1539) (Heyden 1961–1964: I 140), (Schmettau 1780);
- Belckow* (Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863⁴: 250), (Schulenburg 1779–1785);
- Beelkow* (TSU 1846: 128; Reymann 1868–1893; M25n 1890; VO 1896: 13; HKSchl 1936);
- Bielkowo* (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 11; M25 1962; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 105; WUNM 1980–1982: I 85; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 44; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 17; Rymut 1996–2005: I 179; WUS 2002; Białecki 2002: 26; UGiMS 2008).
- Słow. n. dzierżawcza z suf. *-ow-* od n.o. **Bělkъ*, por. *Bialek*, *Białk* (Taszycki 1965–1983: I 132), a według Rymuta (1996–2005: I 179) od *Bielek*, której brak w źródłach, jest natomiast *Bietek* (Taszycki 1965–1983: I 147), mniej prawdopodobne, że od n.o. **Bělexъ*, por. inne miejscowości o tej nazwie, które są zarówno na Pomorzu, jak i na innych obszarach słowiańskich, np.: *Belkove*, *Belcove* (1226), 1229, *Belichowe* 1233, ob. Bölkow, pow. Güstrow, M-PP (Jeżowa 1961–1962: I 22, 67; Mühlner 2003: 20); *Belicowe* 1224, *Belecow* 1224, *Belkove* 1329, ob. Bielikowo, gm. Brojce, pow. gryficki, woj. zachodniopomorskie; *Belcow* 1226, 1274, 1295, *Bellecove* 1295, *Belkow* 1276, *Belkove* 1276,

³ Porównaj informacje na temat tej n.o. w: Chludziński (2007: 230).

⁴ Korzystając z tej pozycji, zauważyłem, że zapisy dotyczące roku 1756 i 1804 nie mają charakteru źródłowego, ale są jedynie wskazówkami odautorskimi, mającymi ułatwić orientację, np. *Kleist*, *Wusseken* (s. 468), *Rattaick* (s. 433, 452, 533). Autorzy niektórych opracowań – Rzetelska-Feleszko, Duma 1985; Belchnerowska 1995; Rymut 1996–2005 – popełnili błąd, traktując je jako zapisy źródłowe.

ob. Bielkowo, gm. Kobyłanka, pow. stargardzki, woj. zachodniopomorskie; *Belkow* 1224, *Belcowe* 1265, *Bellecowe* 1331, ob. Bielkowo, gm. Kolbudy, pow. gdański, woj. pomorskie; *Belkow* (1319), 1341, *Belckow* (1343), *Belko* (1360), ob. Białków, gm. Miękinia, pow. średzki, woj. dolnośląskie; *Belekowe* 1359, *Belko* 1451, *Belckow* 1527, ob. Białków, gm. Lubsko, pow. żarski, woj. lubuskie (Rymut 1996–2005: I 177, 179, 149).

Borowiec, osada⁵, 10,5 km na wschód od Sianowa:

Glh. (VO 1896: 148, przy haśle *Ratteick*);

Glashütte (M25n 1935; HKSchl 1936);

Glashütte b. Ratteick (Rospond 1951: 19; Białecki 2002: 30);

Borowiec (Rospond 1951: 19; M25 1962; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: I 130; WUS 2002; Białecki 2002: 30; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. kulturowa, równa ap. *Glashütte* 'huta szkła'. Potem pol. n. topograficzna, równa ap. *borowiec*, będącego zdrobnieniem od ap. *bór*, por. n.m. *Borowz* 1885–1910, ob. Borowiec, gm. Kartuzy, pow. kartuski, woj. pomorskie; *Borrowitz* 1614, *Borowiec* 1734, ob. ts., gm. Żukowo, pow. kartuski, woj. pomorskie; *Borowiec* 1900, ob. ts., gm. Krasocin, pow. włoszczowski, woj. świętokrzyskie; *Borowiec* 1618–1620, ob. Nowy Borowiec i Stary Borowiec, gm. Grodziec, pow. koniński, woj. wielkopolskie i in., ale omawianej miejscowości brak (Rymut 1996–2005: I 297).

Dąbrowa, wieś, 8 km na północny wschód od Sianowa:

Damerowe 1252 (Klempin 1868–1936: I 432; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 20), 1253 (Klempin 1868–1936: I 451; Perlbach 1882: 127), 1268 (Klempin 1868–1936: II 201; Perlbach 1882: 190), 1269 (Perlbach 1882: 196), 1270 (Dreger 1748: II 107), 1271 (Perlbach 1882: 201), 1275 (Dreger 1748: II 311; Perlbach 1882: 223, 226), 1277 (Dreger 1748: II 550), 1290 (Dreger 1748: IV 187; Klempin 1868–1936: III 98; Perlbach 1882: 413), 1308 (Klempin 1868–1936: IV 313; Perlbach 1882: 583);

Damarowe 1275 (Klempin 1868–1936: II 305);

Iohannes Damerowe n.o. (mieszczanin z Koszalina) 1309 (Klempin 1868–1936: IV 378; Perlbach 1882: 595);

⁵ W wykazach z Urzędu Gminy i Miasta zamiast „osada” nieprawidłowo używa się określenia „przysiółek” – definicje obu pojęć reguluje ustawa o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych z 29 sierpnia 2003 roku (Dz.U. nr 166, poz. 1612 z 2003 roku).

Damerowen (1252) (Perlbach 1882: 118);
Damerow n.o. 1406 (Lemcke 1919: 8), n.o. 1453 (Lemcke 1919: 93),
 1499 (Lemcke 1919: 130), (1539) (PomKirch I 140), (Lubinus 1618),
 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250), (Schulenburg 1779–1785;
 Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC
 1819: 26; Umtb 1837: 449; TSU 1846: 128; Reymann 1868–1893;
 VO 1896: 36; M25n 1935; HKSchl 1936);
Dąbrowa (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 51; M25 1962; Informator
 1967: 168; Stobiecki 1977: 105; WUNM 1980–1982: I 302; Rzetel-
 ska-Feleszko, Duma 1985: 20; M100t 1993; Rymut 1996–2005:
 II 280; WUS 2002; Białecki 2002: 51; UGiMS 2008).

Słow. n. topograficzna, równa ap. *dąbrowa* 'las liściasty z przewagą
 dębów', por. liczne słow. (też pomorskie) n.m., np.: *Damerowe* 1309, ob.
Damerow, pow. Waren, M-PP (Jeżowa 1961–1962: I 17, 54, II 46),
Damerow 1500, ob. ts., pow. Usedom, M-PP (Niemeyer 2001a: 11),
Damerow 1375, ob. ts., pow. Pasewalk, M-PP (Niemeyer 2003: 16),
Damerow, pow. Prenzlau, Brandenburgia; pow. Havelberg, Saksonia-
 -Anhalt, *Damerow*, ob. Dąbrowa, por. *Damerow* 1322, ob. Dąbrowa
 Białogardzka, pow. świdwiński, woj. zachodniopomorskie (Rzetelska-
 -Feleszko, Duma 1985: 20), *Damerowe* 1254, ob. Stara i Nowa Dąbro-
 wa, pow. stargardzki, woj. zachodniopomorskie (Rzetelska-Feleszko,
 Duma 1991: 16), por. *Dąbrowa* (Rymut 1996–2005: II 277-292), ok.
 150 miejscowości o ts. n. W zapisach ziemczonych *q* oddawane jako
am, co było typowe na Pomorzu (Chludziński 2001: 55) przy jednoczes-
 nej elipsie *b*. Dzisiejsza forma jest poprawną rekonstrukcją n. pier-
 wotnej.

Gorzebądz, wieś, 2,5 km na zachód od Sianowa:

Ghorebanz 1308 (Dreger 1748: V 461; Klempin 1868–1936: IV 295;
 Perlbach 1882: 581; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949:
 I 44; Lorentz 1964: 34);
Gurbanz 1311 (Dreger 1748: VI 77; Klempin 1868–1936: V 17; Traut-
 mann 1948–1949: I 44; Lorentz 1964: 34);
Chorbant 1313 (Dreger 1748: VI 171v; Klempin 1868–1936: V 85;
 Trautmann 1948–1949: I 44; Lorentz 1964: 34);
Ghorband 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117⁶);
Gorebande 1554 (Heyden 1961–1964: II 285);
Goerbent (Lubinus 1618; Rymut 1996–2005: III 251 podaje *Gorebant*);

⁶ Zapisy z tego dokumentu za: Chojecka (2007: 83–85).

Gorbent 1628 (Klempin, Kratz 1863: 329);
Gorband (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);
Gohrband (Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 3; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 45; Reymann 1868–1893; VO 1896: 60; M25n 1936; HKSchl 1936);
Gorbądz (Kozierowski 1934);
Gorobądz 1945–1950⁷ (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 72);
Gorzebądz n.uż. (Informator 1967: 116);
Gorzebądz (Rospond 1951: 83; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 105; WUNM 1980–1982: I 486; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 172; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 29; Rymut 1996–2005: III 251; WUS 2002; Białecki 2002: 72; UGiMS 2008).

Słow. n. dzierzawcza z suf. *-jb* od n.o. **Goribądz*, **Gorebądz*, por. dwuczłonowe imiona typu *Gorzeskot*, *Gorzysław* (Taszycki 1965–1983: II 170, 172), I czł. od czasownika **goręti*, stpol. *gorzeć* ‘palić się’ (w zn. przenośnym), w II czł. **bądz*, stpol. *bądz*, pol. *bądz* jak w n.o. *Chociebądz*, *Niesiebądz*, *Przebądz*, *Wszebądz* (Taszycki 1965–1983: IV 54, 355, VI 216; Malec 1971: 65, 87). W zapisach zniemczonych *ą* oddawane jako *an*, *en* co było typowe na Pomorzu (Chłudziński 2001: 55). Dzisiejsza forma jest poprawną rekonstrukcją n. pierwotnej bez zmięczenia wygłosowej spółgłoski. Brak analogicznych n.m. na terenie obecnej i dawnej Polski. W gm. Darłowo znajduje się osada *Gorzebądz* (pierwszy zapis: *Gohrbandshof* 1896), której nazwa jest zapewne relacyjna wobec omawianej lub utworzona od zniemczonej słow. n.o. *Gohrband* (Chłudziński 2007b: 75).

Do dzisiaj można spotkać w użyciu niepoprawną formę *Gorzebądz* (ze zmiękczeniem na końcu), także – niestety! – na oficjalnych tablicach przydrożnych.

Grabówko, wieś, 9 km na północny wschód od Sianowa:

Neu Martinshagen (Umtb 1837: 449; TSU 1846: 129, jako *Forst-Kolonie*; Reymann 1868–1893; M25n 1935);

Neu-Martinshagen (VO 1896: 130);

N. Martinshagen (HKSchl 1936);

Grabówko (Rospond 1951: 89; Informator 1967: 168; Stobiecki 1977: 105; WUNM 1980–1982: I 535; M100t 1993; Rymut 1996–2005: III 349; WUS 2002; Białecki 2002: 75; UGiMS 2008).

⁷ Niekiedy nazwy przejściowe stosowano jeszcze sporadycznie w latach 50., niemniej przyjmuję, że opublikowanie *Słownika* S. Rosponda (1951) było momentem granicznym, stabilizującym nazewnictwo urzędowe.

Pierwotna n. niem., relacyjna (dyferencyjna), utworzona z przym. *neu* ‘nowy’ i n.m. *Martinshagen*, ob. pol. Grabowo, gm. Malechowo, pow. sławieński, woj. zachodniopomorskie (Chludziński 2005b: 119). N. pol. także relacyjna (dyferencyjna), utworzona za pomocą suf. *-ko* od n.m. *Grabowo*, por. n.m. *Grabowka* 1672, *Grabowko* 1686, ob. Grabówko, gm. Pruszcz, pow. świecki, woj. kujawsko-pomorskie; *Grabowko* 1659, ob. Grabówko, gm. Nowa Karczma, pow. kościerski, woj. pomorskie; *Kl. Grabowa* 1436, *Grabow Mały* 1839, ob. Grabówko, gm. Janowo, pow. nidzicki, woj. warmińsko-mazurskie; n.m. typu *Grabowo*, *Grabów*, *Grabówek*, *Grabówka* (Rymut 1996–2005: III 340–348).

Gracz, osada, 5 km na północny wschód od Sianowa:

Grünbaum (TSU 1846: 129, jako *Krug*; VO 1896: 68, *Kr.*);

Grüne B. (Reymann 1868–1893);

Grünbaum Kr. (M25n 1935; HKSchl 1936);

Grünbaum Krug (Rospond 1951: 89; Białecki 2002: 75);

Gracz (Rospond 1951: 89; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 106;

WUNM 1980–1982: I 535; Belchnerowska 1995: 30; WUS 2002;

Białecki 2002: 75; UGiMS 2008).

Pierwotna n. niem. topograficzna, równa ap. złożonemu *Grünbaum* ‘zielone drzewo’, choć możliwe też, że to n.o. Potem dodany czł. charakteryzujący *Krug* ‘karczma’. Pol. n. niezwiązana z pierwotną. Według Belchnerowskiej (1995: 30), sztuczna, równa ap. *gracz*. Zapewne jednak wzorowana na innych n.m., por. n.m.: *Grasz* (1534), *Grase* 1581, ob. Gracze, gm. Niemodlin, pow. opolskie, woj. opolskie (Rymut 1996–2005: III 350), której n. można wywieść od n.o. *Gracz* (Taszycki 1965–1983: II 194), zatem omawianą n.m. należałoby zaklasyfikować jako pseudodzierżawczą.

Iwięcino, wieś, 7,5 km na północ od Sianowa:

Gewenthin 1262 (Klempin 1868–1936: II 99; Perlbach 1882: 165; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 28), 1265 (Klempin 1868–1936: II 134; Perlbach 1882: 173), 1275 (Klempin 1868–1936: II 306), 1278 (Perlbach 1882: 253, 254), 1290 (Perlbach 1882: 414), 1306 (Perlbach 1882: 570), 1308 (Klempin 1868–1936: IV 314; Perlbach 1882: 585; Trautmann 1948–1949: I 151; Trautmann 1950: 70);

Jewenthin 1275 (Klempin 1868–1936: II 303; Perlbach 1882: 224), 1278 (Klempin 1868–1936: II 378; Perlbach 1882: 253, 254; Trautmann 1948–1949: I 151); 1279 (Klempin 1868–1936: II 403; Perlbach 1882: 263), 1299 (Perlbach 1882: 521), 1308 (Perlbach 1882: 585);

Jewenthyn 1275 (Klempin 1868–1936: II 307);
Jewentin 1275 (Perlbach 1882: 224), 1308 (Klempin 1868–1936: IV 314);
Iwentyn 1275 (Perlbach 1882: 227), 1309 (Klempin 1868–1936: IV 378; Perlbach 1882: 594; Kozierowski 1934);
Iwenthin 1275 (Dreger 1748: II 324), 1278 (Klempin 1868–1936: II 379; Perlbach 1882: 252);
Iwethin 1278 (Klempin 1868–1936: II 379);
Jwenthin 1299 (Klempin 1868–1936: III 366);
Iwenthin 1299 (Perlbach 1882: 512);
Gerventhin 1306 (Klempin 1868–1936: IV 249);
Iwentyn 1309 (Klempin 1868–1936: IV 378; Trautmann 1948–1949: I 151);
Iwentin 1309 (Klempin 1868–1936: IV 394; Perlbach 1882: 597);
Hinricus de Ewentin n.o. (rajca z Koszalina) 1321 (Klempin 1868–1936: VI 57);
Ewentin 1497 (Lemcke 1919: 129), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250), (Gilly 1789; OVC 1819: 26; TSU 1846: 129);
Wentin (Lubinus 1618);
an den Ewentinschen grenzen 1628 (Klempin, Kratz 1863: 327);
Eventin (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Reymann 1868–1893; VO 1896: 47; M25n 1936; HKSchl 1936);
Eventhin (Reilly 1789–1806; Umtb 1836: 377);
Iwięcino (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 98; M25 1962; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 105; WUNM 1980–1982: I 600; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 120; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 31; Rymut 1996–2005: III 536; WUS 2002; Białecki 2002: 81; UGiMS 2008);
Święcino 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 81).

Słow. n. dzierzawcza z suf. *-(et)in-*, od niejasnej podstawy, może od n.o. *Jewa* (: *Ewa*) (Taszycki 1965–1983: VII 95), choć – jak zaznaczają Rzetelska-Feleszko i Duma (1985: 121) – przypadki tworzenia nazw miejscowych od imion kobiecych w tamtym okresie są bardzo rzadkie. Także Jakus-Borkowa (1997) nie podaje tej n.m. jako pochodzącej od im. *Ewa* (ale podaje tylko toponimy z nagłosowym *E-*), a z przedstawionych mapek wynika, że rozmieszczenie n.m. utworzonych od tej n.o. miało miejsce głównie w Polsce południowo-wschodniej, natomiast brak takich n.m. na Pomorzu.

Późniejsze zapisy mogą wskazywać na topograficzny ap. *iwa* ‘wierzba’ jako na podstawę nazwy, por. n.m.: *Iwiczna*, *Iwiczno*, *Iwiec*,

Iwiny, Iwno, Iwowe (Rymut 1996–2005: III 536–538), których etymologie, oparte na zapisach średniowiecznych związane z ap. *iwa*. Taka też współczesna rekonstrukcja pol. Nazwa zniemczona za pomocą typowych sposobów graficzno-fonetycznych: zapis nagłosowego *j* za pomocą litery *g*, nosówka *ę* oddawana za pomocą dwuznaku *en* (Chludziński 2001: 55). Przejściowa forma powojenna *Święcino* zapewne pomyłkowa.

Karnieszewice, wieś, 5 km na północny wschód od Sianowa:

ad lacum [do jeziora] *Carnescvitz* 1265 (Klempin 1868–1936: II 135; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: I 115; Trautmann 1950: 73);

ad lacum [do jeziora] *Carnesevitz* 1265 (Perlbach 1882: 173);

Carnesvitz 1266 (Dreger 1748: I 501; Klempin 1868–1936: II 152; Perlbach 1882: 176; Lorentz 1964: 45), 1269 (Perlbach 1882: 196), 1270 (Dreger 1748: II 107), 1275 (Perlbach 1882: 224), 1277 (Dreger 1748: II 560);

Carnesvitz (1268) (Dreger 1748: I 537; Klempin 1868–1936: II 201; Perlbach 1882: 190), 1275 (Perlbach 1882: 224);

Carnescvitz 1271 (Perlbach 1882: 201), 1275 (Perlbach 1882: 224), 1279 (Perlbach 1882: 263), 1308 (Klempin 1868–1936: IV 313; Perlbach 1882: 584, 585; Trautmann 1948–1949: I 115);

Carnesuiz 1275 (Dreger 1748: II 311, 321), 1275 (Perlbach 1882: 226, 227), 1277 (Dreger 1748: II 562);

Carnsuiz (1275) (Klempin 1868–1936: II 302);

Carnescviz (1275) (Klempin 1868–1936: II 305);

Carnescvitz (1275) (Klempin 1868–1936: II 306; Lorentz 1964: 45);

Carnsvitz 1275 (Perlbach 1882: 223);

Carnescviz 1275 (Perlbach 1882: 227);

Carnsuiz 1277 (Dreger 1748: II 550);

Carnescvitz 1278 (Dreger 1748: II 702), 1308 (Dreger 1748: III 427);

Carniuiz 1278 (Perlbach 1882: 252; Lorentz 1964: 45);

Carnescvitz 1278 (Dreger 1748: II 666);

Carnesevitz 1278 (Perlbach 1882: 251), 1290 (Perlbach 1882: 414; Lorentz 1964: 45);

Carnesevitz 1278 (Perlbach 1882: 253);

Carnesowitz 1278 (Perlbach 1882: 253);

Carnesevitz 1279 (Lorentz 1964: 45);

Carnesevitz 1308 (Perlbach 1882: 584);

Carncke[vis] 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);

Carnekevitz n.o. 1346 (Trautmann 1948–1949: I 115);
Carnekevicze 1372 (Trautmann 1948–1949: I 115);
Karnkewitz 1545 (Heyden 1961–1964: II 158), (Lubinus 1618; Gilly 1789; OVC 1819: 26; Umtb 1837: 449; TSU 1846: 129; Reymann 1868–1893; VO 1896: 89; M25n 1935; HKSchl 1936);
Carnekeuitz 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250);
Karnckewitz (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);
Karnewitz (AP 1809);
Karnieszewice (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 119; M25 1962; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 38; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 160; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 35; Rymut 1996–2005: IV 343; WUS 2002; Białecki 2002: 93; UGiMS 2008);
Karnkowice (Kozierowski 1934, druga wersja nazwy);
Karniszecewice 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 93);
Karniszewice 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 93), n.uż. (Informator 1967: 116).

Słow. n. patronimiczna z suf. *-(ew)ice* od n.o. **Karniesz(e)k < Karniesz, Karnisz* (Taszycki 1965–1983: II 537, 538), przy czym Rymut (1996–2005: IV 343) jako podstawową n.o. podaje **Karnek*, por. ap. scs. *krǫnǫjǫ* ‘człowiek o obciętym nosie lub uszach; kaleka’, psł. **kǫnǫ* ‘okaleczony, kaleki’, także przym. *karny* ‘posłuszny’. W najstarszych zapisach (do XIV w.) widać istnienie w n. grupy *-skw-* (niemożliwe więc pochodzenie od n.o. **Karnek*), która jednakże była notorycznie upraszczana do postaci *-sw-* lub *-k(e)w-*, stąd spotykana nie całkiem poprawna etymologia oraz różne warianty powojenne i dzisiejsza postać, która jednak powinna brzmieć **Karnieszkowice*.

Do tej n.m. por. (Siciński 1973: 61) oraz n.m. *Karnsow* 1354, ob. Carmzow, pow. Prenzlau, Brandenburgia; *Karintzowe* 1344, ob. Karnzow, pow. Ostprignitz, Brandenburgia (Trautmann 1948–1949: I 115); *Karnyszewyce* (1398), *Carnyschewycze* 1470-80, ob. Karniszewice, cz. Pabianic, woj. łódzkie; *Carniszewo* (1367), *Karneschowo* 1386, ob. Karniszewo, gm. Mieleszyn, pow. gnieźnieński, woj. wielkopolskie; *Karnischino* 1401, *Carnischin* 1466, ob. Karniszyn, gm. Biezuń, pow. żuromiński, woj. mazowieckie (Rymut 1996–2005: IV 344–345).

Nazwa jeziora zapewne ponowiona z n.m.

W formach ziemczonych mamy typowe sposoby zapisu: uproszczenie grupy spółgłoskowej, usuwanie wewnętrznych samogłosek oraz zapis wygłosowego *-ice* jako *-itz*, *-iz* (Chłudziński 2001: 59).

Kędzierzyn, wieś, 4 km na zachód od Sianowa:

Meyringen 1749 (Froese 1938: 134), (Umtb 1836: 448; VO 1896: 117;

Schulz 1935: 12; M25n 1936; HKSchl 1936);

Meÿringen (Schmettau 1780);

Meyeringen (Brüggemann 1784: 515; Gilly 1789; OVC 1819: 3; TSU

1846: 45; Reymann 1868–1893);

Marynki 1945–1950 (Białecki 2002: 95);

Kędzierzyn (Rospond 1951: 122; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977:

106; WUNM 1980–1982: II 62; M100t 1993; Belchnerowska 1995:

36; Rymut 1996–2005: IV 411; WUS 2002; Białecki 2002: 95;

UGiMS 2008).

Jak podaje Belchnerowska (1995: 36), pierwotna n. niem. jest kulturowa (pamiątkowa), równa nazwisku *Mey(e)ring* w pl., por. (Schulz 1935: 12), na cześć generała von *Meyeringa*. Gebhard (1938: 126) z kolei podaje, że wieś została założona – podobnie jak → *Schwerinthal*, pol. *Skwierzynka* – w roku 1749, ale nazwana dopiero w 1751.

Po 1945 roku przejściowo używana n. *Marynki* będąca adaptacją fonetyczną n. niem. Potem utworzona pol. n. pseudodzierżawcza z suf. *-in-* od n.o. *Kędzióra*, *Kędzierza* (Taszycki 1965–1983: II 565), na wzór takich n.m. jak: *Kandzerzino* 1449, *Candzierzino* 1497, ob. Kędzierzyn, gm. Bielsk, pow. płocki, woj. mazowieckie; *Candzerzino* (1327), *Kandzerzino* 1357, ob. Kędzierzyn, gm. Niechanowo, pow. gnieźnieński, woj. wielkopolskie (Rymut 1996–2005: IV 411).

Kleszcze, wieś, 5,5 km na północny zachód od Sianowa:

Clest n.o. 1289 (Klempin 1868–1936: III 61; Trautmann 1948–1949:

II 61; Trautmann 1950: 76);

ville Cleeste 1300 (Kratz 1862: 36);

de Kleest 1300 (Kratz 1862: 36);

Nicolaus Klest n.o. 1325 (Klempin 1868–1936: VI 301);

de Klesten 1485 (Stojentin 1895: 44);

de Cleeste 1485 (Stojentin 1895: 45);

Kleste 1486 (Stojentin 1895: 48);

de Cleste 1493 (Stojentin 1895: 57);

Leuina Klestes n.o. 1504 (Lemcke 1919: 133);

Joachim Klest n.o. 1508 (Lemcke 1919: 140);

Joachim Kleystesche n.o.⁸ 1518 (Lemcke 1919: 147), 1520 (Lemcke 1919: 151);

⁸ O tej n.o. porównaj artykuł Chludzińskiego (2003).

Kleist 1554 (Heyden 1961–1964: II 312), 1565 (Klempin, Kratz 1863: 211; Lorentz 1964: 48), 1572 (Klempin, Kratz 1863: 214), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 327, 329), 1669 (Stojentin 1900: 399), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 60; Reymann 1868–1893; VO 1896: 96; M25n 1936; HKSchl 1936);

Cleest (Lubinus 1618);

Kleszcze (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 126; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 80; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 182; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 37; Rymut 1996–2005: IV 485; WUS 2002; Białecki 2002: 98; UGiMS 2008).

Słow. n. rodowa od n.o. *Kleszcz* (: ap. *kleszcz* ‘leszcz’) (Taszycki 1965–1983: III 7; Rymut 1999–2001: I 408; Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 109), znanej także z Pomorza. Górniewicz (1967) nie wymienia omawianej n.m. wśród n. rodowych na Pomorzu. Potem od zniemczonej n.m. nazwa osobowa, z czasem niem. nazwisko rodowe, por. n.o. *Conradus Clest* 1284, *Clest* 1289 (od n.m.) (Schlimpert 1978: 61). Według Rymuta (1996–2005: IV 485) pierwotnie była niem. n.m. *Kleist* od nazwiska rodu von *Kleist*. Por. n.m. od n.o. *Kleszcz* lub od ap. *kleszcz*: *Kleszcze*, *Kleszczewo*, *Kleszczowa*, *Kleszczowice*, *Kleszczowo*, *Kleszczów*, *Kleszczówek*, *Kleszczówka*, *Kleszczyna* (Rymut 1996–2005: IV 485–488), a zwłaszcza na Pomorzu (niem. i pol.): *in silva Cleste* 1228 las k. Güstrow; *Kleste*, *Klest* 1542/58, ob. Kleeste, Westprignitz; *Clestowe* 1458, *Kleistau*, pow. Salzwedel; *Clestowe* 1328, *Kliestow*, pow. Lebus; *in stagnum Klysteuuitz* 1299, pow. Templin; *Clesten* 1301, *Clestene* 1227, strumień ob. Kleesten, pow. Parchim; *Clessenitze*, *Klessentze* 1527, ob. Kleszczyniec, pow. słupski; *fluvius Klestniza* 1216, pow. Ueckermünde; *rivulus Clesnicza* 1342, pow. lęborski; *Groter Klestin*, *Lütken Klestinken* 1333, pow. drawski (Klempin 1868–1936: I 128; Trautmann 1948–1949: II 61).

Kłos, wieś, 0,5 km na południowy zachód od Sianowa:

Cluß (obok też *Cluis*) (Lubinus 1618), (OVC 1819: 3);

Cluss (Schmettau 1780; Gilly 1789; VO 1896: 32);

Colonie Cluss (Umtb 1836: 448);

Kluß (TSU 1846: 45; M25n 1936; HKSchl 1936; Lorentz 1964: 50);

Kluss (Reymann 1868–1893);

Kłus (Kozierowski 1934);

Kłos (Rospond 1951: 129; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 91; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 183;

M100t 1993; Belchnerowska 1995: 38; Rymut 1996–2005: IV 531; WUS 2002; Białecki 2002: 100; UGiMS 2008).

Rzetelska-Feleszko i Duma (1985: 183) podają, że to słow. n. rodowa, zapewne od n.o. *Klus*, por. *Klus(z)*, *Klus(z)* (Taszycki 1965–1983: III 21, 24) (: *Mikołaj*, zapewne z formy niem. *Nikolaus*), a nie od *Klos*, por. *Klos(z)*, *Kłos(z)* (Taszycki 1965–1983: III 21), ponieważ o rzadko zmieniało się w zapisach w *u* w sąsiedztwie innych spółgłosek niż wargowe i tylnojęzykowe, por. n.m.: *Clussowo* 1399, *Clusowo* 1506, ob. Kluszewo (: n.o. *Klusz*), gm. Szydłowo, pow. mławski, woj. mazowieckie; *Glassaw* 1402–1415, *Kloszaw* 1570, *Klosowo* 1597, ob. Kłosowo (: n.o. *Kłos*), gm. Przodkowo, pow. kartuski, woj. pomorskie; *Glossow* 1337, *Clossow* (1351), *Closse* 1382, ob. Kłosów (: ap. *kłos* lub n.o. *Kłos*), gm. Mieszkowice, pow. gryfiński, woj. zachodniopomorskie; także *Cloydsorph* 1336, *Clasdorff* 1337, *Cloisdorf* 1338, *Closdorf* 1376, ob. Kłosów, gm. Wiązów, pow. strzeliński, woj. dolnośląskie (Rymut 1996–2005: IV 514, 532), ostatnia n. w I czł. ma różne wersje skrótu im. *Nikolaus*, pol. *Mikołaj*. Górniewicz (1967) nie wymienia omawianej n.m. wśród n. rodowych na Pomorzu.

Te porównania skłaniają do wniosku, że n. omawianej wsi ma genezę niem. i jest dzierżawcza, równa n.o. *Cluis*, *Cluss* (: *Nicolaus*). Świadczyć o tym może też fakt pierwszego zapisu, a nawet dwóch (pomyłka?) na mapie Lubinusa, której Rzetelska-Feleszko i Duma nie brali pod uwagę. Pojawienie się nazwy na początku XVII wieku może wynikać z faktu utworzenia osady dopiero wtedy. W dzisiejszej formie adideacja do ap. *kłos*.

Jest jeszcze jedna możliwość interpretacyjna, jeśli porównać n. omawianej wsi z zapisami: *Clütze* 1294, *Klutze* 1532, *Klüis*, *Cluis*, *Kluis* 1694, *Klüse* 1767, ob. Kluis, pow. Rügen, M-PP (Niemeyer 2001c: 84). Z historycznych form wynika, że n. tej miejscowości pochodzi od słow. ap. **ključь*, pol. *klucz* ‘coś zakrzywionego’, także ‘źródło, teren podmokły’ (Sławski 1952–1982: II 234), a zapisy XVII-, a także XVIII-wieczne są takie same, jak Kłosu. O ile więc nasza wieś miałaby równie wczesną metrykę, można by mówić o słow. pochodzeniu nazwy.

Kolzin, osada, 5 km na północ od Sianowa:

Forsthaus (ts.? k. Karnieszewic) (OVC 1819: 7);

Försterei (jw.) (TSU 1846: 129);

Fo. (VO 1896: 13, przy haśle *Karnkewitz*);

F. Steinbrink (M25n 1936);

Steinbrink (HKSchl 1936);

Steinbrink, F. (Rospond 1951: 134);

Steinbrink Försterei (Białecki 2002: 103);

Kamionka 1945–1950 (Białecki 2002: 103);

Kołzin (Rospond 1951: 134; M25 1962, w nawiasie *Kamionka*; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: II 141; Belchnerowska 1995: 41; WUS 2002; Białecki 2002: 103; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. kulturowa, równa ap. *Forsthaus* ‘leśniczówka’ lub *Försterei* ‘leśnictwo’. Z czasem dodany czł. lokalizujący *Steinbrink* ‘kamienne (kamieniste) pole’, ponowiony z n. znajdującego się tu niegdyś pola *Die Steinbrink Stücke* (por. mapa Umtb 1836: 448). Stąd pierwsza pol. n. powojenna, utworzona od ap. *kamień* z suf. *-ka*, nawiązuje do tego znaczenia, można ją zatem określić jako kalkę. Druga n. pol., obecnie używana – według Belchnerowskiej (1995: 41) – sztuczna, niejasna. Suf. *-in* miałby wskazywać na nazwę (pseudo)dzierżawczą, brak jednak w zasobie źródłowym n.o. typu **Kōl(e)z(a)*, która miałaby być podstawą. Ponadto, podobnych n.m. nie notują Sulimierski, Chlebowski, Walewski (1880–1902) ani Rymut (1996–2005), brak takich we współczesnym pol. zasobie nazewniczym.

Kościerza, osada, 11 km na południowy wschód od Sianowa:

Vw. Grünhoff (Umtb 1837: 526);

Grünhof (Reymann 1868–1893; VO 1896: 69, jako *Vw.*);

F. Cronau (M25n 1935);

Cronau (HKSchl 1936);

Kościerza (Rospond 1951: 140; Informator 1967: 110; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 178; Belchnerowska 1995: 42; WUS 2002; Białecki 2002: 107; UGiMS 2008);

L. Kościerza (M100t 1993).

Pierwotnie niem. n. topograficzna *Grünhof* ‘zielony dwór’ z fakultatywnie dodawanym czł. charakteryzującym *Vorwerk* ‘folwark’ lub *F[orsthaus]* ‘leśniczówka’. Potem zmiana n. na *Cronau*, będącej lokalną wersją n. w dialekcie dolnoniemieckim, choć może związanej z n.o. właściciela lub dla upamiętnienia kogoś, np. prezydenta rejencji koszalińskiej, którym w latach 1925–1934 był Curt *Cronau*, por. n.o. *Cronau*, *Kronau* (Zoder 1968: I 985; Gottschald 2006: 223).

N. pol. topograficzna, równa ap. *kościerz(a)*, por. kasz. *kosceř* ‘drzewo bardzo rozgałęzione; zarośla, krzewy’ Sychta II 212, por. n.m. *Custernitz* (1299), *Kosternisse* 1524, *Küsternitz* 1540, ob. Kościernica, gm. Białogard, pow. białogardzki, woj. zachodniopomorskie (Rzetel-

ska-Feleszko, Duma 1985: 213; Rymut 1996–2005: V 195; Chludziński 2008: 40); *Cosczerzyn* 1402, *Costczerzino* 1419, ob. Kościerzyn, gm. Wróblew, pow. sieradzki, woj. łódzkie (Rymut 1996–2005: V 196); *Costerina* 1284, *Custrin* 1291, *Costerin* 1320, ob. Kościerzyna, pow. kościerski, woj. pomorskie (Breza 1974: 67; Breza, Treder 1999: 129; Rymut 1996–2005: V 196). Zapewne na powstanie n. miała wpływ niewielka odległość do m. *Kościernica*, gm. Polanów, pow. koszaliński, z nazwą także o proveniencji słow. (Rymut 1996–2005: V 195). Fakultatywnie dodawany do n. czł. *l[ęśniczówka]*.

Krzykacz, osada, 6,5 km na wschód od Sianowa:

Zitzminer Mühle (VO 1896: 204);

Zitzminer M. (M25n 1935);

M. (HKSchl 1936);

Litzminer [!] *Mühle* (Rospond 1951: 149, błąd sprostowany na s. 760);

Krzykacz (Rospond 1951: 149; Informator 1967: 170; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: II 230; WUS 2002; Białecki 2002: 111; UGiMS 2008);

M. Krzykacz (M25 1962).

Pierwotnie niem. n. relacyjna (lokalizująca), złożona z przym. od n.m. → *Zitzmin*, pol. Sieciemin i ap. *Mühle* ‘młyn’. Pol. n. *Krzykacz* jest topograficzna, gdyż nawiązuje do odgłosów wydawanych przez młyn.

Maszkowo, wieś, 4,5 km na południowy wschód od Sianowa:

Mascow 1410 (Lorentz 1964: 70), (Lubinus 1618), (Trautmann 1948–1949: I 98);

Maskow 1554 (Heyden 1961–1964: II 306), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 329), (Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; TSU 1846: 45; Reymann 1868–1893; VO 1896: 116; M25n 1936; HKSchl 1936);

Masckow (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);

Maszkowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 185; Informator 1967: 104; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 419; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 67; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 48; WUS 2002; Białecki 2002: 132; UGiMS 2008).

Słow. n. dzierżawcza z suf. *-ow-* od n.o. *Maszek*, *Maszko* (Taszycki 1965–1983: III 416), por. n.m.: *Mascowe* 1259, *Mascovo* 1293, nieistniejąca, gm. Bledzew, pow. międzyrzecki, woj. lubuskie; *Maskowe* 1321, *Maskow* 1540, ob. Maszkowo, gm. Nowogard, pow. goleniowski, woj. zachodniopomorskie; *Maskow* 1262, *Masscow* 1373, ob. Maszków, gm. Iwanowice, pow. krakowski, woj. małopolskie; także *Maszkowice*

(Rymut 1996–2005: VI 553–554). Zapisy zniemczone nie zniekształciły n. pierwotnej, stąd obecna forma jest poprawnym jej odtworzeniem.

Mokre, wieś, 10 km na południowy wschód od Sianowa:

Mocre 1287 (Klempin 1868–1936: III 20; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: II 29; Trautmann 1950: 107; Lorentz 1964: 74), 1425 (Hoogeweg 1924–1925: 428);

Mocur 1287 (Dreger 1748: IV 65);

Mucro 1335 (Conrad 1970–1990: VIII 470);

Moker (Lubinus 1618; Umtb 1837: 526);

mocer 1718 (Hoogeweg 1924–1925: 428);

Maucker (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);

Mocker (Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; TSU 1846: 45; Reymann 1868–1893; VO 1896: 118; M25n 1935; HKSchl 1936);

Mokre (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 197; Informator 1967: 110; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 476; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 32; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 50; WUS 2002; Białecki 2002: 138; UGiMS 2008).

Słow. n. topograficzna, prymarna, równa przym. *mokry* (w związku z właściwościami terenu, gruntu uprawnego), por. n.m.: *Mokere* 1300, *Mockre* 1780, nigdyś Mokre k. Lęborka (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 32); *Moker* 1628, zaginione k. Szczecinka (Trautmann 1948–1949: II 29; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 32).

Osieki, wieś, 8 km na północny zachód od Sianowa:

in Wosceken 1319 (Klempin 1868–1936: V 417; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 141);

Wusseken 1336 (Trautmann 1948–1949: II 70; Trautmann 1950: 170; Lorentz 1964: 141), 1522 (Kratz 1862: 228), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 327, 329), 1628–1644 (Klempin, Kratz 1863: 340), 1631 (Stojentin 1895: 217), (M25n 1936; HKSchl 1936);

Wosseken 1336 (Dreger 1748: VIII 337);

Wozeken 1336 (Dreger 1748: VIII 337);

Wotzeken 1493 (Kratz 1862: 146);

Wusseke 1494 (Lemcke 1919: 124), 1506 (Lemcke 1919: 138);

in villa Wuczeken 1495 (Lemcke 1919: 125);

in Wusseken 1517 (Lemcke 1919: 146);

Wusseken 1565 (Klempin, Kratz 1863: 211);

Wussecken 1572 (Klempin, Kratz 1863: 214), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 59; Reymann 1868–1893; VO 1896: 199);

Ouscken (Lubinus 1618);

Osiek (Kozierowski 1934);

Osieki (Rospond 1951: 225; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: II 646; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 27-28; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 55; WUS 2002; Białecki 2002: 154; UGiMS 2008).

Słow. n. kulturowa, równa ap. *osiek* o różnych znaczeniach: 1. ‘warownia leśna utworzona z pni drzewnych’, 2. ‘palisada obronna’, 3. ‘to, co osieczone dla obrony’, 4. ‘niskie, urodzajne miejsce, które dawniej było łąką’, 5. wtórnie ‘miejsceowość zapadła’ (za: kolejne tomy z serii „Pomorskie Monografie Toponomastyczne” oraz Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 28), tu w formie pluralnej, por. na Pomorzu n.m.: *Wocek* 1243, *Wsceken* 1296, *Woceke* 1304, ob. *Wusseken*, pow. Anklam, M-PP; *Woczke* 1211, 1411, ob. *Osiek Drawski*, gm. Wierzchowo, pow. drawski, woj. zachodniopomorskie; *Wosseken* 1329, 1665, ob. *Osieki*, gm. Ustka, pow. słupski, woj. pomorskie; *Wuczeken*, *Wusseke* 1493, ob. *Osieki*, gm. Kępice, pow. słupski, woj. pomorskie; *Wosseken* 1354, *Wusseken* 1355, *Wusseke* 1397, ob. *Osieki*, gm. Borzytuchom, pow. bytowski, woj. pomorskie; *Chosesec* 1276, ob. *Kozia Góra*, gm. Karlino, pow. białogardzki, woj. zachodniopomorskie (Trautmann 1948–1949: II 70; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 28, 253; Surma 1990: 46; Iwicki 1993: 81; Niemeyer 2001b: 148; Chludziński 2008: 40). W zapisach zniemczonych dodawane *w-* w nagłosie i niem. zakończenie pluralne *-en* (Chludziński 2001: 58, 60).

Płonka, osada, 6,5 km na północny wschód od Sianowa:

Seehoff (Schmettau 1780);

Seehof (OVC 1819: 26; TSU 1846: 129; Reymann 1868–1893; VO 1896: 168; M25n 1935);

Vw. Seehoff (Umtb 1837: 449);

Seehof b. Karnkewitz (Rospond 1951: 243; Białecki 2002: 163);

Płonka (Rospond 1951: 243; M25 1962; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: II 647; Belchnerowska 1995: 57; WUS 2002; Białecki 2002: 163; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. topograficzna złożona z ap. *See* ‘jezioro’ i ap. *Hof* ‘dwór, gospodarstwo’. Ma to swoje uzasadnienie, gdyż teren jest tu podmokły, a kiedyś było w okolicy kilka małych jezior. Fakultatywnie dodawany czł. charakteryzujący *Vorwerk* ‘folwark’.

Po 1945 roku utworzono pol. nazwę. Belchnerowska (1995: 57) podaje, że to n. pseudotopograficzna równa ap. *płonka* ‘drzewo leśne,

dziczka' SEB 422, a z kolei przy n.m. *Płonino* (pow. kołobrzeski) etymologię wywodzi od przym. *płony* 'nieurodzajny'. Należy chyba jednak przyjąć, że autorzy nazwy nawiązali do znaczenia pierwotnego i utworzyli ją od ap. stpol. *pło*, *pleso*, *płoso* 'wolna przestrzeń wodna, np. jeziora' (Brückner 1927: 421), por. czeskie *pleso* 'staw, kałuża', n. rzeki *Płonia* (Duma 1988: 76). Funkcję nazwotwórczą pełni tu suf. *-ka*.

Przytok, osada, 7,5 km na wschód od Sianowa:

Zwolhoff (Lubinus 1618);

Zwölf Hufen (Schmettau 1780);

Zwölfhufen (Gilly 1789; Reilly 1789–1806; OVC 1819: 26; TSU 1846: 130; Reymann 1868–1893; VO 1896: 205; M25n 1935; HKSchl 1936);

Vw. Zwölfhuwen (Umtb 1837: 449);

Przytok (Rospond 1951: 261; M25 1962; Informator 1967: 170; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 81; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 174; UGiMS 2008).

Na stronie internetowej <http://www.sianow.pl/wioski/miejscowosci.htm> jest informacja, że pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z roku 1569, jednak brak tam zapisu źródłowego.

Pierwotnie niem. n. topograficzna (związana z wielkością obiektu), złożona z liczebnika *zwölf* 'dwanaście' i ap. *Hufe* 'włoka, łan (pola), równy 19,65 ha' (Tymicz 1979: 266–267, 273–275; Chłudziński 2005a: 107–110) w pl. W zapisie z 1618 drugi czł. zapewne zniekształcony, adideowany do ap. *Hof* 'dwór, gospodarstwo', choć możliwe, że taka była n. początkowa. Fakultatywnie dodawany czł. charakteryzujący *Vorwerk* 'folwark'. Pol. n. powojenna także topograficzna równa ap. *przytok* 'dopływ rzeki', nawiązująca do położenia nad strumieniem Polnica, por. n.m. *Przytoki*, gm. Kartuzy, pow. kartuski, woj. pomorskie (Breza 1999: 37).

Ratajki, wieś, 11,5 km na wschód od Sianowa:

Rateiken (Lubinus 1618);

Ratteck (1743–1785 Kratz 1862: 597–605), 1751 (Kratz 1862: 608–611), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780);

Ratteick (Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; VO 1896: 148; M25n 1935; HKSchl 1936; Trautmann 1948–1949: II 101, Lorentz 1964: 96);

Rattaick (OVC 1819: 28; TSU 1846: 133; Reymann 1868–1893);

Ratteik (Umtb 1837: 449);

Ratteich (Kozierowski 1934);

Ratajki (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 269; M25 1962; Informator 1967: 168; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 114; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 188; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 179; UGiMS 2008).

Słow. n. rodowa od n.o. *Rataj* (Taszycki 1965–1983: IV 448) lub od ap. *rataj* 'kmieć, oracz' w formie deminutywnej. Górniewicz (1967) nie wymienia omawianej n.m. wśród n. rodowych na Pomorzu. Jak zauważają Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 188), forma fleksyjna nazwy niejasna: singularna lub pluralna. W pierwszym zapisie niem. końcówka *-en*, co było typowym sposobem zaznaczania pluralności w słow. nazwach ziemczonych (Chludziński 2001: 60). Por. n.m. *Ratety* 1298, *Ratety* 1320, 1496, ob. *Ratety*, pow. Strasburg, M-PP (Schulz 2004: 59), *Ratety* 1298 k. Stargardu Szczecińskiego.

Rzepakowo, wieś, 7 km na północny zachód od Sianowa:

Repechowe 1299 (Klempin 1868–1936: III 366; Perlbach 1882: 512; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: I 102; Lorentz 1964: 97), 1309 (Dreger 1748: V 510; Klempin 1868–1936: IV 378, Perlbach 1882: 594);

Rebekow 1299 (Dreger 1748: IV 575);

Repekowe 1300 (Dreger 1748: V 46), 1306 (Dreger 1748: V 329; Klempin 1868–1936: IV 249; Perlbach 1882: 570, Lorentz 1964: 97), 1308 (Dreger 1748: V 429; Klempin 1868–1936: IV 314; Perlbach 1882: 585; Trautmann 1948–1949: I 102), 1309 Klempin 1868–1936: IV 394; Perlbach 1882: 597);

Repkow 1425 (Hoogeweg 1924–1925: 430), 1494 (Lemcke 1919: 125), 1496 (Lemcke 1919: 126, 127), 1497 (Lemcke 1919: 128), 1504 (Lemcke 1919: 134), 1519 (Lemcke 1919: 149), 1565 (Klempin, Kratz 1863: 211), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 327, 329), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 59; Reymann 1868–1893; VO 1896: 151; M25n 1936; HKSchl 1936);

in Repkowe 1496 (Lemcke 1919: 127);

Repkow (Lubinus 1618), 1628–1644 (Klempin, Kratz 1863: 340);

Rzepakowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 187), n.uż. (Informator 1967: 118);

Rzepiechowo (Kozierowski 1934);

Rzepakowo (Rospond 1951: 282; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 183; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 75; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 64; WUS 2002; Białecki 2002: 187; UGiMS 2008).

Podawany przez Belchnerowską (1995: 64) zapis *Reptowe* (za: Klempin 1868–1936: I 80) dotyczy miejscowości niedaleko Kołbacza.

Słow. n. dzierzawcza z suf. *-ow-* od n.o. *Rzepka* (Taszycki 1965–1983: IV 542), por. n.m.: *Repekowe* 1321, ob. Rzepowo, gm. Czaplinek, pow. drawski, woj. zachodniopomorskie (Trautmann 1948–1949: I 102; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 74), Ripechowe 1159, Reppekowe 1287, Repechowe 1215, ob. Reppichau, pow. Köthen, Saksonia-Anhalt (Trautmann 1948–1949: I 102). Rekonstrukcja Kozierowskiego nie uwzględniała adaptacji w zapisach n. słow. dokonywanych przez obcych kancelistów (Chłudziński 2001) i dlatego była zbyt literalna.

Sianów, miasto, 9 km na północny wschód od Koszalina:

Sanowe 1311 (Dreger 1748: VI 78; Klempin 1868–1936: V 17; Lorentz 1964: 143), 1330 (Dreger 1748: VIII 112; Klempin 1868–1936: VII 351);

Martinus Kozich de Sanow 1333 (Klempin, Kratz 1863: 122);

Sanowe 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);

Sanow 1344 (Clericus 1878–1880: 74), 1389 (Kratz 1862: 46-47);

von Czanaw 1411 (Kratz 1862: 56);

Sanouw 1459 (Stojentin 1900: 51);

Czanow 1483 (Kratz 1862: 81), 1486 (Stojentin 1895: 48), 1499 (Stojentin 1895: 67; Kratz 1862: 173), 1509 (Stojentin 1895: 79; Kratz 1862: 191);

Zanow 1483 (Kratz 1862: 81), 1509 (Stojentin 1900: 93), 1515 (Lemcke 1919: 146), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 176), (Lubinus 1618), n.o. 1628 (Klempin, Kratz 1863: 253), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 305), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 26; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 126; Reymann 1868–1893; VO 1896: 200; M25n 1936; HKSchl 1936);

tho Czanowe 1485 (Kratz 1862: 87);

tho Zano 1498 (Kratz 1862: 169);

Tzanow 1517 (Lemcke 1919: 147);

Zahno 1670 (Chojecka 2007: 87);

Zanów (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIV 393);

Canów (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 75; Białecki 2002: 190);

Czanów (Kozierowski 1934);

Cianowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 75; Białecki 2002: 190);

Sianów (Rospond 1951: 287; Informator 1967: 94; Mazurkiewicz 1972: 75; Belchnerowska, Bugalska, Jakus-Dąbrowska, Więcek 1976: 78;

Stobiecki 1977: 18; WUNM 1980–1982: III 206; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 79; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 66; WUS 2002; Białecki 2002: 190; UGiMS 2008).

Słow. n. topograficzna z suf. *-ow-* od ap. **sěno*, pol. *siano*, por. n.m. *Sianowo*, gm. Kartuzy, pow. kartuski, woj. pomorskie, gdzie inna etymologia (Breza 1999: 38). W zapisach zniemczonych brak zmiękczenia początkowej spółgłoski lub zastępowanie jej inną, bliższą obcemu kanceliście (Chludziński 2001: 57). Zapis *Zanów* to hybryda językowa łącząca elementy niem. (nagłosowe *z-*) i słow. (suf. *-ów*). Przez kilka wojennych lat były używana forma *Canów*, a także oboczna *Cianów*, błędnie zrekonstruowana przez Kozierowskiego zapewne pod wpływem ostatnich zapisów niemieckich. Por. dokument z 1946 roku, w którym zawarte są argumenty za przywróceniem n. *Sianów* (Chojecka 2007: 104).

Sieciemín, wieś, 8 km na północny wschód od Sianowa:

Sissemyń 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);

Sessemyń 1347 (Lorentz 1964: 146);

Cizemyń 1357 (Lorentz 1964: 146);

Czytzymyń 1357–1368 (Trautmann 1948–1949: I 174);

Citzemyń 1368 (Kratz 1862: 41; Trautmann 1948–1949: I 174);

Citzeamyń 1483 (Kratz 1862: 81);

Czutzemyń 1509 (Kratz 1862: 191);

Zitzemyń 1509 (Kratz 1862: 193), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250);

Citzemyń (Lubinus 1618);

Zitzmyń (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 26; Umtb 1837: 449; TSU 1846: 130; Reymann 1868–1893; VO 1896: 204; M25n 1935; HKSchl 1936);

Secemino (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 190);

Sieciemino 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 190), n.uż. (Informator 1967: 170);

Sieciemín (Rospond 1951: 287; M25 1962; Informator 1967: 170; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 207; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 140; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 190; UGiMS 2008).

Słow. n. dzierzawcza z suf. *-in-* o niejasnej podstawie ze względu na różnorodność zapisów. Rzetelska-Feleszko i Duma (1985: 140) podają, że to n.o. **Sycom(a)*, por. *Syc* (: *sycić*), *Sycek*, *Sycic* (Taszycki 1965–1983: V 264). Jak uważają, w zapisach nastąpiła substytucja *o > e*,

dlatego rekonstruuja nazwę jako **Sycomin*. Według Trautmanna (1948–1949: I 174), podstawą jest n.o. *Sicima*, *Sycima*, a Lorentz (1964: 146) z kolei podaje n.o. *Čičema* lub *Čěema*. Stąd problemy z jednoznaczna rekonstrukcją i używanie trzech wariantów. Por. n.m.: *Sycewicze*, *Sycewo*, *Sycimin*, *Sycowice*, *Syców*, *Sycyn*, *Sycyna* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XI 733–735).

Siecieminek, osada, 4,5 km na północny wschód od Sianowa:

Neu Zitzmin (Umtb 1837: 449; TSU 1846: 130; Reymann 1868–1893; M25n 1935; HKSchl 1936);

Neu-Zitzmin (VO 1896: 133);

Siecieminek (Rospond 1951: 287; M25 1962; Informator 1967: 170; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 207; WUS 2002; Białycki 2002: 190; UGiMS 2008).

Niem. n. relacyjna (deferencyjna), złożona z przym. *neu* ‘nowy’ i n.m. → *Zitzmin*, pol. Siecieminek. Pol. n. powojenna także relacyjna (dyferencyjna) utworzona od n.m. → *Siecieminek* za pomocą suf. *-ek*.

Sierakowo Sławińskie, wieś, 15 km na wschód od Sianowa:

Siracowe 1267 (Perlbach 1882: 183);

Suracowe 1267 (Klempin 1868–1936: II 188; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 146);

Cyracowe 1287 (Dreger 1748: IV 35; Klempin 1868–1936: III 3; Perlbach 1882: 373; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: I 100, 166), 1290 (Dreger 1748: IV 188; Klempin 1868–1936: III 99; Perlbach 1882: 414; Lorentz 1964: 146);

Cyrakowe 1287 (Lorentz 1964: 146);

Cirachowe 1290 (Dreger 1748: IV 186; Klempin 1868–1936: III 98; Perlbach 1882: 413; Lorentz 1964: 146);

Ciracowe 1290 (Perlbach 1882: 414);

de Zurecow 1310 (Klempin 1868–1936: IV 443);

de Zurcow 1310 (Klempin 1868–1936: IV 443);

Dethberno de Zurekowe n.o. 1313 (Klempin 1868–1936: V 86, zapis ten dotyczy raczej Sierakowa Słupskiego);

Circhow (Lubinus 1618);

Zirchow 1756 (Klempin, Kratz 1863: 432), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 27; Umtb 1836: 450; Reymann 1868–1893; M25n 1935; HKSchl 1936);

Zirchow A (TSU 1846: 137; VO 1896: 203);

Sierakowo (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 191)

Sieraków-Gorzelnia 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 191), n.uż. (Informator 1967: 156);

Sierakowo Sławieńskie (Rospond 1951: 289; M25 1962; Informator 1967: 156; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 217; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 80; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 191; UGiMS 2008).

Słow. n. dzierzawcza z suf. *-ow-* od n.o. *Sirach*, *Sirak* lub *Żyrak*, *Żyrek* (Taszycki 1965–1983: V 77, 78; Malec 1982: 74, 78), mało prawdopodobna *Cierak*, *Cirak* (Rymut 1999–2001: 96), por. podobne n.m., np.: *Circhowe* 1229, zaginiona miejscowość w pow. Malchin, M-PP; *Circhowe* 1239, *Circhow* 1247, *Cyrchowe* 1336, ob. *Zirchow*, pow. Ostvorpommern, M-PP; *Cyrkow* 1294, *Seracowe* 1313, *Circow* 1320, ob. *Zirkow*, pow. Rugia, M-PP; *Cirkow* 1294, *Circow* 1577, ob. *Zirkow* k. Garz, pow. Rugia, M-PP; *Cyrcowe* 1314, *Circow* 1321, *Sirckow* 1695, ob. *Zirkow-Hof* k. Samstens, pow. Rugia, M-PP (Trautmann 1948–1949: I 100, 166; Niemeyer 2001a: 72; 2002: 107–108); *Syracowo* 1236, 1252, nieistniejąca dziś osada pod Starogrodem, gm. Chelmino, pow. chełmiński, woj. kujawsko-pomorskie; *Sirakowo* 1307, ob. *Sierakowo*, gm. Kościan, pow. kościański, woj. wielkopolskie; *Syracowo* 1388, ob. *Sieraków*, gm. *Sieraków*, pow. międzychodzki, woj. wielkopolskie; *Syracowo* 1145, ob. *Sierakowo*, gm. Jeziora Wielkie, pow. mogileński, woj. kujawsko-pomorskie; *Syrakowo* 1425, ob. *Sierakowo*, gm. Strzałkowo, pow. słupecki, woj. wielkopolskie; *Siracow* 1310, ob. *Sierakowo*, gm. Rawicz, pow. rawicki, woj. wielkopolskie (Nieckula 1971: 185); *Syracowitz* ok. 1300, *Syrakowicz* 1413, ob. *Sierakowice*, gm. Sośnicowice, pow. gliwicki, woj. śląskie; *Schirakuow* 1441, *Schirakow* 1679, ob. *Sieraków*, gm. Ciasna, pow. lubliniecki, woj. śląskie (Sochacka 2005: 89, 90).

Od XIX wieku po powstaniu nowej osady (zapewne przez podział dotychczasowej), por. niżej, pojawiły się w nazwie elementy różnicujące: na gruncie niem. czł. literowy *A*, na pol. – czł. charakteryzujący *gorzelnia* lub przym. lokalizujący *sławieński*, dla odróżnienia od *Sierakowa Słupskiego* (*Cirghowe* 1301, *Zirchow* 1613).

Sierakówko, osada, 14,5 km na wschód od Sianowa:

Zirchow B (TSU 1846: 137, jako *Mühle*; VO 1896: 203, jako *Rittergut*; M25n 1935, na tej mapie osada umiejscowiona ok. 0,5 km na południe bardziej niż na mapach pol.);

Sierakówko (Rospond 1951: 289; Informator 1967: 156; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 217; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 191; UGiMS 2008);

Sierakówek M25 1962.

Ruth Hoevel (1991: 588) podaje, że już w roku 1830 *Zirchow B* było wzmiankowane⁹.

Pierwotnie niem. n. relacyjna (dyferencyjna), złożona z n.m. → *Zirchow*, pol. Sierakowo Sławieńskie i litery *B*. N. pol. także relacyjne (dyferencyjne) utworzone od n.m. → *Sierakowo* (Sławieńskie) za pomocą suf. *-ko* lub *-ek*.

Skibienko, osada, 2 km na północny zachód od Sianowa:

Mole (ts.? ale zaznaczone na wschód od Skibna) (Lubinus 1618);

Mühle (Schmettau 1780; na mapie Gilly 1789 tylko symbol młyna):

Schübbensche W.M. (Umtb 1836: 448);

Schübbener Mühle (TSU 1846: 59);

M. (VO 1896: 164, przy haśle *Schübben*);

Schübbener M. (M25n 1936);

Skibienko (Rospond 1951: 292; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 229; Belchnerowska 1995: 66; WUS 2002; Białecki 2002: 192; UGiMS 2008).

Pierwotna n. niem., kulturowa równa ap. gniem. *Mühle*, dniem. *Mole* ‘młyn’ (znajdował się na Rowiance, niem. Mühlen Bach). Z czasem dodany czł. relacyjny (lokalizujący) równy przym. od n.m. → *Schübben*, pol. Skibno, przy czym Belchnerowska (1995: 66) klasyfikuje ją – niesłusznie – jako topograficzną. Fakultatywnie w n. występuje skrót *W.M.* = *Wassermühle* ‘młyn wodny’. N. pol. także relacyjna (lokalizująca), utworzona od n.m. → *Skibno* (z tzw. *e* ruchomym) za pomocą suf. *-ko*.

Skibno, wieś, 2 km na północ od Sianowa:

Schiben 1275 (Klempin 1868–1936: II 303; Perlbach 1882: 224; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 107);

Sciben 1275 (Klempin 1868–1936: II 306; Lorentz 1964: 107), 1308 (Dreger 1748: V 427; Klempin 1868–1936: IV 314; Perlbach 1882: 584);

Scebene 1275 (Perlbach 1882: 227);

in *Schebene* 1303 (Dreger 1748: V 174; Klempin 1868–1936: IV 113; Perlbach 1882: 550, 551; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 107);

⁹ Za zwrócenie uwagi na ten fakt dziękuję Panu Wojciechowi Styłskiemu.

- inter Schubben et [...]* 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);
Schubbe 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);
Schubbenn 1565 (Klempin, Kratz 1863: 211);
Schubben 1572 (Klempin, Kratz 1863: 214), (Lubinus 1618), 1628–1644 (Klempin, Kratz 1863: 339, 340);
Schübben (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 60; Reymann 1868–1893; VO 1896: 164; M25n 1936; HKSchl 1936; Lorentz 1964: 107);
Szebno (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 192);
Skibno (Rospond 1951: 292; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 107; WUNM 1980–1982: III 229; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 278; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 66; WUS 2002; Białecki 2002: 192; UGiMS 2008).

To zapewne n. słow., przy czym Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 278) klasyfikują ją jako niejasną, gdyż rekonstrukcja **Skibno* budzi w nich wątpliwości, podobnie **Ševbno* (Borek 1968: 241). Według Belchnerowskiej (1995: 66) n. niejasna. Zapisy jednakże wskazują, że to n. dzierzawcza z suf. *-bn-* (choć możliwy też *-in-*), co uprawdopodobniają zapisy z wygłosowym *-e* (może być też typowo niem.) od n.o. *Skiba* (Rymut 1999–2001: II 431), por. *Skibic(s)ki*, *Skibicz* (Taszycki 1965–1983: V 90), a więc pierwotnie **Skibno* lub **Skibin*. Do takiego wniosku upoważnia fakt, że słow. suf. *-bn-* i *-in-* w zapisach kancelaryjnych jako *-en(e)* są bardzo dobrze udokumentowane na Pomorzu Środkowym (Chludziński 2001: 60), a wymiana *k* : *ch* była także typowa.

Skwierzynka, wieś, 5,5 km na zachód od Sianowa:

- Schwerinsthal* (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Brüggemann 1784: 515; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 3; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 45; Reymann 1868–1893; VO 1896: 166; M25n 1936; HKSchl 1936);
Zwierzewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 194);
Skwierzynka (Rospond 1951: 294; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 108; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 270; WUNM 1980–1982: III 239; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 67; WUS 2002; Białecki 2002: 194; UGiMS 2008).
 Gebhard (1938: 126) podaje, że wieś została założona – podobnie jak → *Meyringen*, pol. *Kędzierzyn* – w roku 1749.

Pierwotnie niem. n. kulturowa (pamiątkowa) na cześć Kurda Christophha Grafa von *Schwerin* (1684–1757), marszałka pruskiego (ADB 1875–1912: 33, 421–425) (por. Schulz 1935: 12), por. n.m.: *Schwerinsburg*, *Schwerinshorst* k. Anklam, *Schwerinshof*, ob. Świerzyn k. Reska i Łobza (VO 1896: 166). Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 270) traktują tę n. jako hybrydalną, z I czł. słow., przeniesionym z n.m. *Schwerin* w Meklemburgii. II czł. to ap. *T(h)al* ‘dolina’.

Po 1945 roku przejściowo używana n. *Zwierzewo* nawiązująca fonetycznie i semantycznie do pierwotnej. Potem inna substytucja fonetyczna, naśladująca n.m. znane z innych regionów Polski, np. *Skwierzyna* i *Skwierzynka*, gm. Skwierzyna, pow. międzyrzecki, woj. lubuskie (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 748).

Sowieński Młyn, osada, 14 km na wschód od Sianowa:

Zowensche M. (Schmettau 1780; Gilly 1789; Reymann 1868–1893; M25n 1935);

Mühle (OVC 1819: 28);

Zowensche Mhl. (Umtb 1836: 450);

Zowen Mühle (VO 1896: 204);

M. (HKSchl 1936);

Zowensche Mühle (Rospond 1951: 302; Białecki 2002: 199);

Sowa 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 199);

Sowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 199);

Sowieński Młyn (Rospond 1951: 302; Informator 1967: 156; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 274; WUS 2002; Białecki 2002: 199; UGiMS 2008);

M. Sowieński Młyn (M25 1962);

m. [bez nazwy] (M100t 1993).

Na sianowskiej stronie internetowej znajduje się informacja, że pierwsza wzmianka o młynie pochodzi z roku 1784 – nie podano jednak zapisu ani źródła. Nie chodzi chyba o dzieło Brüggemanna (1784: 899), gdyż na stronie, gdzie omówione jest → *Sowno*, brak informacji o jakimkolwiek młynie.

Pierwotnie niem. n. relacyjna (lokalizująca) złożona z przym. od n.m. → *Zowen*, pol. *Sowno* i ap. *Mühle* ‘młyn’ (był na potoku, prawym dopływie Bielawy). Niekiedy elipsa czł. lokalizującego, wówczas n. kulturowa, równa ap. *Mühle*. Po 1945 roku pol. n. *Sowa* (lub *Sowo*, z konwersją) nawiązujące fonetycznie do n. pierwotnej. Potem n. relacyjna (lokalizująca), złożona z przym. od n.m. → *Sowno* i ap. *młyn*.

Sowno, wieś, 15,5 km na południowy wschód od Sianowa:

Ctzouen 1577 (Trautmann 1948–1949: II 63);

Cuouen 1577 (Trautmann 1948–1949: II 63);

Zooffen (Lubinus 1618);

Zowen (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 28; Umtb 1836: 527; Lorentz 1964: 146);

Alt Zowen (TSU 1846: 133; Reymann 1868–1893; M25n 1938);

Alt-Zowen (VO 1896: 7; HKSchl 1936);

Sowno (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 302; M25 1962; Informator 1967: 158; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 275; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 189; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 68; WUS 2002; Białecki 2002: 199; UGiMS 2008);

Sawno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 199);

Stare Sowno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 199).

Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 189) rekonstruuja n. jako **Sovy*, a zatem zaliczaja ją do rodowych (bezsufiksalnych, w formie pluralnej), utworzoną od n.o. *Sowa* (Taszycki 1965–1983: V 151). Górniewicz (1967) nie wymienia omawianej n.m. wśród n. rodowych na Pomorzu. Jednakże najstarsze zapisy dają podstawę do określenia jej jako dzierżawczej z suf. *-bn-* lub *-in-*, podobnie jak → *Skibno*, taka też etymologia u Borka (1968: 223) i Belchnerowskiej (1995: 68), por. n.m. *Savin* 1531, ob. Sowin, gm. Parczew, pow. parczewski, woj. lubelskie; *Szowna* XV w., *Sowyna* 1581, ob. Sowina, gm. Kołaczyce, pow. jasielski, woj. podkarpackie (Nieckula 1971: 310); *Sabine* 1525, *Sowin* 1679, ob. Sowin, gm. Łambinowice, pow. nyski, woj. opolskie (Sochacka 2005: 159); *Czouen* 1479, *Zoffen* 1618, ob. Sowno, gm. Płoty, pow. gryficki, woj. zachodniopomorskie (Rzetelska-Feleszko, Duma 1991: 132), przy czym autorzy biorą pod uwagę możliwość rekonstrukcji **Sovbn-* lub **Sovy*.

W XIX wieku dodano do nazwy czł. dyferencyjny *alt* ‘stary’, dla odróżnienia od zapewne powstałego wówczas (po regulacjach gruntów na Pomorzu) *Neu Zowen*, pol. Sowinko, gm. Polanów, pow. koszaliński, woj. zachodniopomorskie Po 1945 roku używano przejściowo pol. n. *Sawno* (zapewne pomyłkowo) lub *Stare Sowno* z czł. dyferencyjnym wobec wspomnianego *Sowinka*, wówczas *Nowego Sowna* (Białecki 2002: 199).

Sucha Koszalińska, wieś, 4 km na północny zachód od Sianowa:

Scuch 1275 (Klempin 1868–1936: II 303; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: II 28, Lorentz 1964: 147), 1277 (Dreger 1748: II 526);

- Scugk* 1275 (Klempin 1868–1936: II 306; Lorentz 1964: 147);
Schug 1275 (Perlbach 1882: 224);
Such 1275 (Dreger 1748: II 324; Perlbach 1882: 227);
Sohc 1303 (Klempin 1868–1936: IV 113; Perlbach 1882: 551; Lorentz 1964: 147);
Soch 1303 (Dreger 1748: V 174);
Stugh 1308 (Klempin 1868–1936: IV 314; Perlbach 1882: 585; Lorentz 1964: 147);
Czuchenn 1565 (Klempin, Kratz 1863: 211);
Zuchen 1572 (Klempin, Kratz 1863: 214), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 339), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; 1797 Kratz 1862: 642–645, AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 60; Reymann 1868–1893; VO 1896: 204; M25n 1936; HKSchl 1936);
Suchen (Lubinus 1618);
Sucha (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 208), n.uż. (Informator 1967: 118);
Suszyca 1945–1950 (Białecki 2002: 208);
Sucha Koszalińska (Rospond 1951: 317; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 370; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 33; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 71; WUS 2002; Białecki 2002: 208; UGiMS 2008).

To n. zapewne słow., według Rzetelskiej-Feleszko, Dumy (1985: 33) topograficzna, prymarna, równa przym. **суχъ*, pol. *suchy*, por. n.m.: *tho Czuchen* 1523, *Suchen* 1533, ob. Sucha, gm. Grzmiąca, pow. szczecinecki, woj. zachodniopomorskie; *to Czuchen* 1496, *Suchen* 1524, ob. Sucha, gm. Połczyn-Zdrój, pow. szczecinecki, woj. zachodniopomorskie; *Czuchen* 1528, *Zuchendieck* 1780, ob. Rozłazino, gm. Tychowo, pow. białogardzki, woj. zachodniopomorskie (Trautmann 1948–1949: II 28; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 32–33; Chłodziński 2008: 62); *Suchy* XVIII w., ob. Sucha, gm. Sulęcyno, pow. kartuski, woj. pomorskie (Breza 1997: 52); *Sucha* 1349, *Suchau* 1400, ob. Sucha, gm. Lubiewo, pow. tucholski, woj. kujawsko-pomorskie (Milewska 2000: 61).

Jednak pierwsze zapisy wskazują (także w porównaniu z dużą regularnością nazw porównywanych miejscowości, a również nazw wodnych, których zapisy tu pominąłem), że etymologia jest inna: dzierżawcza, a n.m. równa n.o. *Skucha* lub *Skucz*, *Skucza* (Rymut 1999–2001: 441; Rymut 2003: 10260–10261). Dopiero w XVI wieku następuje wyrównywanie zapisów do nazw, które rzeczywiście pochodzą od przym. **суχъ* (jak wyżej). To niewątpliwie wpłynęło na XX-wieczną

rekonstrukcję n. jako *Sucha*, a po 1945 roku w użyciu była przejściowo forma pokrewna *Suszyca*. Potem dodano czł. dyferencyjny (lokalizujący) równy przym. *koszaliński*.

Suszka, osada, 14 km na wschód od Sianowa:

Jagdhs. M25n 1935;

Jagdhaus b. Zirchow (Rospond 1951: 319; Białecki 2002: 209);

Suszka (Rospond 1951: 319; Informator 1967: 158; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 381; WUS 2002; Białecki 2002: 209; UGiMS 2008).

Pierwotna n. niem. kulturowa równa ap. złożonemu *Jagdhaus* ‘domek myśliwski’, w opracowaniach pol. spotykana z czł. lokalizującym *bei Zirchow* ‘koło Sierakowa’. Po 1945 roku zmiana na pol. n. pseudotopograficzną, utworzoną od przym. *suchy* suf. *-ka*.

Szczeglino, wieś, 8 km na południowy wschód od Sianowa:

Steghelin n.o. (Koszalin) 1426 (Trautmann 1948–1949: II 64);

Czekelin 1449 (Trotha 1933: 49, za: Belchnerowska 1995: 71);

Steglin 1520 (Trautmann 1948–1949: II 64), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1837: 526; TSU 1846: 45; Reymann 1868–1893; VO 1896: 174; M25n 1935; HKSchl 1936; Lorentz 1964: 117);

Stegelin (Lubinus 1618);

Szczeglino (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 322; Informator 1967: 112; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 392; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 141; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 71; WUS 2002; Białecki 2002: 213; UGiMS 2008);

Szczeglin Stary 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 213), n.uż. (Informator 1967: 112).

Nazwa słow., z suf. *-in-*, dzierżawcza, jak sugerują Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 141) i Belchnerowska (1995: 71), od n.o. *Szczygieł* (Taszycki 1965–1983: V 296), por. też *Szczegielski*, *Szczegłowski*, *Szczeglic* (Taszycki 1965–1983: V 283, VII 251), (Cieślikowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 302, *szczygieł*) lub topograficzna od ap. *szczygieł*, zanim *e* przeszło w *y*, por. rosyjski *узел* [szczegół]. Natomiast Lorentz (1964: 117) n. wywodzi od ap. słow. *stoklo*, pol. *szkło*.

Z kolei na sianowskiej stronie internetowej znajduje się sugestia symbolicznego odczytywania n.m. w nawiązaniu do ikonografii chrześcijańskiej, w której szczygieł jest symbolem męki Chrystusa oraz duszy ludzkiej. Przytacza się tam średniowieczną legendę o tym, że kiedy szczygieł wyjmował cierń z brwi Chrystusa konającego na krzyżu,

upadająca kropla krwi pozostawiła czerwone zabarwienie wokół dzioba ptaka. Taka etymologia jest nie do przyjęcia, gdyż osada powstała niewątpliwie w okresie przedchrześcijańskim.

Por. n.m. *de Stegelitz* 1243, *Stegelitz* 1375, ob. Stegelitz, pow. Burg, Saksonia-Anhalt; *Parvum Stegelitz* 1375, *Stegelitze* 1405, ob. Stegelitz, pow. Stendal, Saksonia-Anhalt; *Stegelitz* 1269, ob. Stegelitz, pow. Templin, Brandenburgia; *Steglitz* 1413, ob. Steglitz k. Berlina (Trautmann 1948–1949: II 64); *Sceglino* 1065, ob. Szczeglin, gm. Mogilno, pow. mogileński, woj. kujawsko-pomorskie; *Szczeglino* (1374), ob. Szczeglin, gm. Stopnica, pow. buski, woj. świętokrzyskie. (Nieckula 1971: 316).

Po 1945 roku poprawnie odtworzono n. słów. Przejściowo dodawano do niej dyferencyjny przym. *stary* dla odróżnienia od → *Szczeglina Nowego*, in. *Szczeglisko*.

Szczeglino Nowe, wieś, 8 km na południowy wschód od Sianowa:

Neu Kösternitz [!] (Umtb 1837: 526; Reymann 1868–1893);

2 Katen (ts.?) (TSU 1846: 45, przy haśle *Steglin*);

Neu-Steglin (VO 1896: 132);

Neu Steglin (M25n 1935; HKSchl 1936);

Szczeglin Nowy 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 83; Białecki 2002: 213)

Szczeglino Nowe 1945–1950 (Białecki 2002: 213), (Informator 1967: 112; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 392; WUS 2002; UGiMS 2008);

Szczeglisko (Rospond 1951: 322; Mazurkiewicz 1972: 77; Belchnerowska 1995: 71, „też *Szczeglino Nowe*” [!]; Białecki 2002: 213 – jako n. współcześnie używana!);

Szczeglino Nw. (M100t 1993).

Od samego początku z nazwą tej miejscowości są problemy. Pierwotnie niewątpliwie była n. niem., relacyjna (lokalizująca) złożona z przym. *neu* ‘nowy’ i n.m. *Kösternitz*, ob. Kościernica, gm. Polanów, pow. koszaliński, woj. zachodniopomorskie Czy to pomyłka autorów map (którzy poprawnie umieścili obiekt), czy może istniał jakiś związek tej miejscowości z ówczesną Kościernicą?

O ile do tej miejscowości odnosi się drugi zapis, to mamy n. kulturową złożoną z liczby 2 i ap. *Kate* ‘chata’ w pl.

Potem jest ponownie n. relacyjna (lokalizująca), złożona z przym. jw. i n.m. → *Steglin*, pol. Szczeglino, czyli poprawna.

Przez kilka powojennych lat używano pol. n. relacyjnej (deferencyjnej) złożonej z n.m. → *Szczeglino* (lub wariantu gramatycznego

Szczeglin) i przym. *nowy*. Później, najpóźniej od 1951 roku, ustalono n. jako *Szczeglinko*, czyli relacyjna (dyferencyjna) utworzona od n.m. → *Szczegolino* za pomocą suf. *-ko*. I wszystko byłoby w porządku, gdyby nie fakt, że obecnie w oficjalnym, urzędowym użyciu jest nazwa *Szczegolino Nowe!* Nie natrafiłem na informację o zmianie n., co mogło mieć miejsce w latach 1951–1967. Jak mnie poinformowano w Urzędzie Miasta i Gminy w Sianowie, nic nie wiadomo o dokumencie lub decyzji (wydać taką może tylko Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji) w sprawie zmiany nazwy. W tej sytuacji władze gminy powinny zwrócić się do MSWiA o pomoc w odnalezieniu takiego dokumentu (jeśli istnieje) i uporządkować sytuację nazewniczą wsi.

Trawica, osada, 4 km na północny wschód od Sianowa:

Hammerhof (M25n 1935; HKSchl 1936);

Frawica 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 77; Białecki 2002: 222);

Trawica (Rospond 1951: 336; Informator 1967: 116; Stobiecki 1977: 106; WUNM 1980–1982: III 465; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 73; WUS 2002; Białecki 2002: 222; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. kulturowa, równa ap. złożonemu *Hammerhof* 'kuźnia'. Po 1945 roku pol. n. pseudotopograficzna, utworzona od ap. *trawa* za pomocą suf. *-ica*, por. n.m. *Trawice* 1664, *Trawica* 1765, ob. Trawice, gm. Libusz, pow. kościerski, woj. pomorskie (Breza 1974: 118). Zapis *Frawica* zapewne pomyłkowy.

Węgorzewo Koszalińskie, wieś, 5 km na południowy wschód od Sianowa:

Wangerowe 1339 (Trautmann 1948–1949: II 61; Trautmann 1950: 159; Lorentz 1964: 129), 1375 (Lorentz 1964: 129);

Wangerowe 1343 (Conrad 1970–1990: XI nr 6117);

Vangerow 1441 (Hoogeweg 1924–1925: 432), 1605 (Kratz 1862: 372), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 253), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 7; Umtb 1837: 526; TSU 1846: 43; Reymann 1868–1893; VO 1896: 185; M25n 1935; HKSchl 1936);

Wangerow (Lubinus 1618);

Węgorzewo (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 76; Białecki 2002: 232), n.uż. (Informator 1967: 104);

Węgorzewo Koszalińskie (Rospond 1951: 350; Informator 1967: 104; Mazurkiewicz 1972: 76; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 531; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 89; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 76; WUS 2002; Białecki 2002: 232; UGiMS 2008).

Słow. n. topograficzna z suf. *-ow-* || *-ew-*, topograficzna od ap. **vogorv*, pol. *węgorz*, lub dzierżawcza od n.o. *Węgorz* (Taszycki 1965–1983: VI 50), por. n.m. *Wanghere* 1302, ob. Wangern, pow. Wismar, M-PP; *Vangerow* 1364, *Vangerowen* 1523, ob. Węgorzewo Szczecineckie, gm. Okonek, pow. złotowski, woj. wielkopolskie; *Wangherin* 1417, *Wangerin* 1575, ob. Węgorzynko, gm. Miastko, pow. bytowski, woj. pomorskie (Trautmann 1948–1949: II 61; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 89, 145); *Vangheryn* 1338, *Wangeryn* 1409, ob. Węgorzyno, gm. ts., pow. łobeski, woj. zachodniopomorskie; *Wangherin* 1299, *Wangerin* 1564, ob. Węgorzyn, gm. Karnice, pow. gryficki, woj. zachodniopomorskie (Rzetelska-Feleszko, Duma 1991: 88); *Wangorzevo* 1388, ob. Węgorzewo, gm. Kiszkowo, pow. gnieźnieński, woj. wielkopolskie (Nieckuła 1971: 219).

W zapisach zniemczonych *o* oddawane jako *an*, co było typowe dla zapisów pomorskich (Chłudziński 2001: 55). Po 1945 poprawnie zrekonstruowano n. pierwotną. Potem dodano do niej czł. dyferencyjny (lokalizujący) równy przym. *koszaliński*.

Wierciszewo, wieś, 6 km na północ od Sianowa:

Wanthagen (Lubinus 1618);

Wandthagen 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250);

Wandhagen (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 26; Umtb 1836: 448; TSU 1846: 130; Reymann 1868–1893; VO 1896: 190; M25n 1936; HKSchl 1936);

Wierciszewo (Rospond 1951: 354; M25 1962; Informator 1967: 118; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 547; M100t 1993; Belchnerowska 1995: 76; WUS 2002; Białecki 2002: 236; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. dzierżawcza, złożona z n.o. *Want*, *Wand* (Zoder 1968: 781; Gottschald 2006: 515, 516) i ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’. Po 1945 roku zmiana na pol. n. pseudodzierżawczą z suf. *-ewo* od n.o. *Wiercisz* (Taszycki 1965–1983: VI 114), por. *wiercić się* ‘kręcić się, zachowywać się niespokojnie’, n.m. *Wierciszewo*, gm. Wizna, pow. łomżyński, woj. podlaskie; *Wierciszów*, gm. Jabłonna, pow. lubelski, woj. lubelskie (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIII 385).

Wonieść, osada, 8,5 km na południowy wschód od Sianowa:

Nestmühle (TSU 1846: 60; VO 1896: 123; M25n 1935);

Nest M. (Reymann 1868–1893; HKSchl 1936);

Uniesty (Kozierowski 1934);

Wonieść (Rospond 1951: 365; Informator 1967: 112; Stobiecki 1977: 108; WUNM 1980–1982: III 605; Belchnerowska 1995: 78; WUS 2002; Białecki 2002: 241; UGiMS 2008).

Pierwotnie niem. n. relacyjna (lokalizująca) złożona z n. rzeki *Nest(bach)*, pol. Unieść (Rzetelska-Feleszko, Duma 1977: 128; Rzetelska-Feleszko 1987: 119), nad którą osada jest położona, i ap. *Mühle* ‘młyn’. Rekonstrukcja Kozierowskiego zbliżona do obecnej n. rzeki. Obowiązująca n. *Wonieść* ma formę nawiązującą do pierwszych zapisów n.m. *Venest* 1278, *castro Nest* 1281, ob. Unieście, gm. Mielno, pow. koszaliński, woj. zachodniopomorskie (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 190) i n. rzeki *Vnest aqua* 1255, które odczytano zbyt literalnie, zapominając, że w średniowieczu wymiennie stosowano litery *u* i *v*.

Podsumowanie

Klasyfikacja nazw:

- A. Nazwy słowiańskie (19)
1. topograficzne (4)
 - a) prymarne (2): *Dąbrowa, Mokre*
 - b) sekundarne (2)
 - z suf. *-ew-* || *-ow-* (2): *Sianów, Węgorzewo*
 2. kulturowe (1): *Osieki*
 3. dzierżawcze (9)
 - a) prymarne (1): **Skuch(a)* || **Skucz(a)*
 - b) sekundarne (8)
 - z suf. *-in-* (1): *Sieciemin*
 - z suf. *-jb* (1): *Gorzebądz*
 - z suf. *-bn* (2): *Skibno, Sowno*
 - z suf. *-ow-* || *-ew-* (4): *Bielkowo, Maszkowo, Rzepkowo, Sierakowo*
 4. rodowe (2): *Kleszcze, Ratajki*
 5. patronimiczne, z suf. *-(ew)ice* (1): **Karnieszkowice*
 6. dwuznaczne (2)
 - a) sekundarne (2)
 - z suf. *-(ę)in-* (2): *Iwięcino, Szczeglino*
- B. Nazwy niemieckie (46)
1. topograficzne (8)
 - a) prymarne (2): *Hammerhof, Mühle*

- b) komponowane (6): *2 Katen, Grünbaum, Grünbaum Krug, Grünhof || Cronau, Seehof, Zwölfhufen*
 - 2. kulturowe (5)
 - a) prymarne (4): *Forsthaus, Försterei, Glashütte, Jagdhaus, Meyringen*
 - b) komponowane (1): *Schwerinsthal*
 - 3. dzierżawcze (1)
 - a) komponowane (1): *Wandhagen*
 - 4. relacyjne (12)
 - a) dyferencyjne (7): *Alt Zowen, Neu Kösternitz, Neu Martinshagen, Neu Steglin, Neu Zitzmin, Zirchow A, Zirchow B*
 - b) lokalizujące (5): *Nestmühle, Schübbener Mühle, Steinbrink (Försterei), Zitzminer Mühle, Zowensche Mühle*
 - 5. substytucje (adaptacje) nazw słowiańskich, prymarne (20): *Beelkow, Damerow, Eventin, Gohrband, Karnkewitz, Kleist, Kluß, Maskow, Mockler, Ratteick, Repkow, Schübben, Steglin, Vangerow, Wussecken, Zanow, Zirchow, Zitzmin, Zowen, Zuchen*
- C. Nazwy polskie (46)
- 1. (pseudo)topograficzne (7)
 - a) prymarne (4): *Borowiec, Kościerza, Krzykacz, Przytok*
 - b) sekundarne (3)
 - z suf. *-ica* (1): *Trawica*
 - z suf. *-ka* (2): *Płonka, Suszka*
 - 2. (pseudo)dzierżawcze (3)
 - a) prymarne (1): *Gracz*
 - b) sekundarne (2)
 - z suf. *-ew-* || *-ow-* (1): *Wierciszewo*
 - z suf. *-in-* || *-yn-* (1): *Kędzierzyn*
 - 3. relacyjne (16)
 - a) ponowione (2): *Uniesty, Wonieść*
 - b) dyferencyjne (10)
 - sekundarne, z suf. *-ek* (2): *Siecieminek, Sierakówek*
 - sekundarne, z suf. *-ko* (4): *Grabówko, Sierakówko, Skibienko, Szczeglino*
 - komponowane (4): *Sieraków-Gorzelnia, Stare Sowno, Szczeglin Stary, Szczeglino Nowe*
 - c) lokalizujące (4): *Sierakowo Sławieńskie, Sowieński Młyn, Sucha Koszalińska, Węgorzewo Koszalińskie*
 - 4. substytucje nazw niemieckich, prymarne (5): *Marynki, Skwierzyna, Sowa, Sowo, Zwierzewo*

5. błędne resubstytucje nazw słowiańskich (13): *Canów, Cianowo, Czanów, Karnieszewice, Karnkowice, Karniszecewice, Klus, Rzepiechowo, Rzepowo, Sawno, Sucha, Suszyca, Szebno*

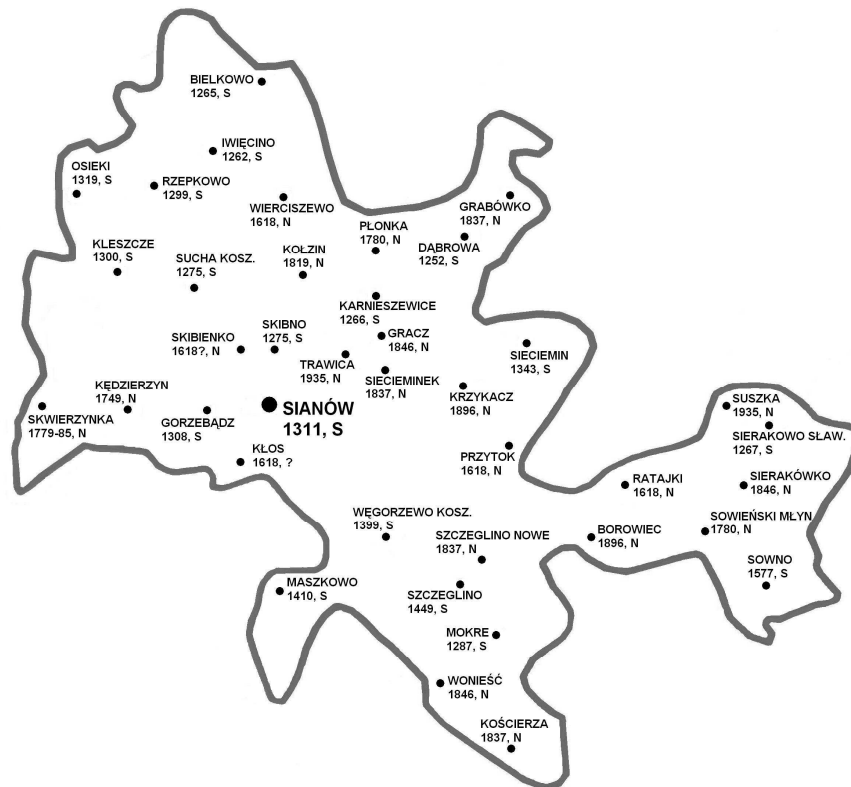
6. kalki (1): *Kamionka*

7. niejasne (1): *Kotzin*

D. Dwuznaczne (1): *Kłos*

E. Hybrydy (1): *Zanów*

W gminie Sianów istnieje obecnie 39 miejscowości (w tym 1 miasto i 38 wsi), dla których było lub jest używanych w sumie 113 nazw (ryc. 4), nie licząc wielu wariantów ortograficznych i gramatycznych, a także dialektalnych (w odniesieniu do języka niemieckiego: górno- i dolnoniemieckie). Analiza nazewnictwa pokazuje typowe dla tej części Pomorza procesy językowe.



Ryc. 4. Mapka schematyczna gminy Sianów, informująca o pierwszych zapisach nazw miejscowych i ich pochodzeniu językowym. Oprac. A. Chłudziński

N – pierwotna nazwa niemiecka, S – pierwotna nazwa słowiańska, ? – etymologia dwuznaczna

19 toponimów ma genezę słowiańską. W okresie pierwszej kolonizacji niemieckiej i później zostały one przejęte przez osadników i – zniekształcone w niewielkim tylko stopniu – przetrwały przez wieki. Niemcy z kolei zakładali następne miejscowości (zazwyczaj przy istniejących wcześniej słowiańskich), którym nadawali swoje nazwy (26, nie licząc substytucji nazw słowiańskich), przy czym zapisy pokazują osadnictwo późnośredniowieczne oraz XVIII- i XIX-wieczne, związane z tworzeniem nowych majątków i regulacją gruntów na Pomorzu. Wszystkie nazwy słowiańskie po 1945 roku zostały albo odtworzone (przeważnie poprawnie), a niemieckie w różny sposób adaptowane do języka polskiego lub zamienione na polskie.

W zakresie semantyki spotykamy przede wszystkim nazwy osobowe, zwłaszcza słowiańskie, ale też po kilka niemieckich i polskich, które są podstawami omówionych nazw miejscowych. Szczególnie warto zwrócić uwagę na dwie niemieckie nazwy pamiątkowe: *Meyringen*, pol. Kędzierzyn oraz *Schwerinsthal*, pol. Skwierzynka.

Jeśli chodzi o strukturę, to nazwy słowiańskie i polskie są zwykle sekundarne (tworzone za pomocą sufiksów) i prymarne, natomiast niemieckie – najczęściej komponowane, sporadycznie prymarne. Nie wystąpiła natomiast żadna nazwa sekundarna. Nazwy niemieckie to w dużym stopniu substytucje fonetyczno-graficzne i morfologiczne nazw słowiańskich (20), przy czym została zastosowana cała paleta sposobów adaptacji.

W kwestii dzisiejszego stanu nazewniczego niewątpliwie trzeba postawić postulat zweryfikowania przez właściwe urzędy poprawności nazwy wsi *Szczeglinko/Szczeglino Nowe*.

Bibliografia

- ADB 1875–1912. *Allgemeine deutsche Biographie*, hrsg. von der Historischen Kommission bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, 56 Bände, Leipzig: Duncker & Humblot; 2. Aufl.: 1967–1971, Berlin: Duncker & Humblot.
- AP 1809. *Topographisch-Militairische Atlas von den Herzogthümern Pommern*, Weimar.
- BELCHNEROWSKA A. 1995. *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- BELCHNEROWSKA A., BUGALSKA H., JAKUS-DĄBROWSKA E., WIĘCEK B. 1976. Nazwy miast Pomorza Środkowego, [w:] *Ze studiów na toponimią Pomorza Środkowego*, (red.) E. Homa. Koszalin: Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, 55–92.
- BIAŁECKI T. (red.) 2002. *Słownik współczesnych nazw geograficznych Pomorza Zachodniego z nazwami przejściowymi z lat 1945–1948*, Szczecin: Książnica Pomor-

- ska, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie.
- BOREK H. 1968. *Zachodniosłowiańskie nazwy toponimiczne z formantem -bn*, Wrocław: Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
- BOREK H. 1988. Nazwy relacyjne w toponimii, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna*, (red.) K. Zierhoffer. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 43–51.
- BREZA E. 1974. *Toponimia powiatu kościerskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- BREZA E. 1997. *Nazwy miejscowości gminy Sulęczyno*, Kartuzy: Spółka Wydawnicza REMUS sp. z o.o., Urząd Gminy Sulęczyno.
- BREZA E. 1999. *Nazwy miejscowości gminy Kartuzy*, Kartuzy: Gmina Kartuzy.
- BREZA E., TREDER J. 1999. *Nazwy miast Pomorza Gdańskiego*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego [wyd. II popr. i poszerzone].
- BRÜCKNER A. 1927. *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków–Warszawa: Krakowska Spółka Wydawnicza, M. Arct. Zakłady Wydawnicze [reprint: 1985, Warszawa: Wiedza Powszechna].
- BRÜGGEMANN L.W. 1784. *Ausführliche Beschreibung des gegenwärtigen Zustandes des Königl. Preußischen Herzogthums Vor- und Hinter-Pommern*, Th. 2, Bd. 2: *Die Beschreibung der zu dem Gerichtsbezirk der Königl. Landescollegien in Cößlin gehörigen Hinterpommerschen Kreise*, Stettin: H.G. Effenbart, Königl. Buchdrucker.
- CHLUDZIŃSKI A. 2001. Sposoby adaptacji słowiańskich nazw geograficznych z ziemi białogardzkiej w języku niemieckim, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów, materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 września 2000 r.*, (red.) W. Łysiak. Poznań: Muzeum Pomorza Środkowego, Muzeum–Zamek w Darłowie, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, Instytut Sławistyki PAN, 53–63.
- CHLUDZIŃSKI A. 2003. Nazwy mieszkańców Koszalina w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, *Rocznik Koszaliński* 31: 23–43.
- CHLUDZIŃSKI A. 2005a. Miary długości i powierzchni w nazwach terenowych powiatu białogardzkiego, *Przegląd Zachodniopomorski* 4: 107–110.
- CHLUDZIŃSKI A. 2005b. Nazwy miejscowe gminy Malechowo, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, tom IV: *Gmina Malechowo*, (red.) W. Rączkowski, J. Sroka. Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 113–141.
- CHLUDZIŃSKI A. 2007a. Antroponimy równe nazwom wsi pomorskich w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”, cz. I: [Apteshagen – Blument(h)al], [w:] *Dzieje wsi pomorskiej. VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Kłopotowo, gm. Dygowo, pow. kołobrzeski, 25–27 maja 2007 r.*, (red.) A. Chludziński, R. Gaziński. Dygowo–Szczecin–Pruszcz Gdański: Gminny Zespół Oświaty i Kultury w Dygowie, Uniwersytet Szczeciński, 227–236.
- CHLUDZIŃSKI A. 2007b. Nazwy miejscowe gminy Darłowo, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*, t. VI: *Gmina Darłowo*, (red.) W. Rączkowski, J. Sroka. Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 57–104.
- CHLUDZIŃSKI A. 2008. *Toponimia powiatu białogardzkiego*, Pruszcz Gdański: Wydawnictwo JASNE.
- CHOJECKA J. (red.) 2007. *U stóp Góry Chełmskiej. Szkice do dziejów Sianowa*, Sianów: Wydawnictwo FENIKS.

- CIEŚLIKOWA A., MALEC M., RYMUT K. (red.) 1995–2002. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1–7, Kraków: Wydawnictwo Naukowe PWN, Instytut Języka Polskiego PAN.
- CLERICUS L. 1878–1880. *Geschichte des Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Puttkamer*, Berlin: Grosser.
- CONRAD K. (red.) 1970–1990. *Pommersches Urkundenbuch*, t. I–XI, 2. Auflage, Köln–Wien–Graz: Böhlau.
- DREGER F. 1748. *Codex Diplomaticus oder Urkunden...*, Bd. I: *bis Anno 1269*, Stettin. Bd. II–XI [materiały rękopiśmienne w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego, sygn. Rkps. 501].
- DUMA J. 1988. *Zuflüsse zur unteren Oder und zur Ostsee bis zur Persante (Nazwy dopływów dolnej Odry oraz Bałtyku po ujściu Parsęty)*, Stuttgart: Franz Steiner Verlag Wiesbaden GmbH.
- FROESE U. 1938. *Das Kolonisationswerk Friedrich des Großen. Wesen und Vermächtnis. Beiträge zur Raumforschung und Raumordnung V*. Heidelberg–Berlin: Vowinckel.
- GEBHARD O. 1938. Friderizanisze Kolonien und Kolonisten in Pommern nach dem Stande des Jahres 1754, *Familiengeschichtliche Mitteilungen* 1938: 80–95, 113–131.
- GILLY D. 1789. *Karte des Königl. Preuss. Herzogthums Vor- und Hinter Pommern*, Berlin: Simon Schropp & Comp.
- GOTTSCHALD M. 2006. *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen*, Berlin–New York: Walter de Gruyter.
- GÓRNOWICZ H. 1967. Rodowe nazwy miejscowe Pomorza, *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne (Prace Pomorzoznawcze X)* 15: 99–138.
- HEYDEN H. (red.) 1961–1964. *Protokolle der pommersches Kirchenvisitationen*, Bd. I–III, Köln–Graz: Böhlau.
- HKSCHL 1936. *Heimatkarte des Kreises Schlawe*, Breslau–Dt. Lissa: Flemmings Verlag [mapa topograficzna w skali 1 : 150 000].
- HOEVEL R. 1981. *Kirchspiel Krangen Kreis Schlawe in Pommern*, Münster: Truso Verlag.
- HOOGEWEG H. 1924–1925, *Die Stifter und Klöster der Provinz Pommern*, Bd. 1–2. Stettin: Saunier.
- INFORMATOR 1967. *Informator o szczegółowym podziale administracyjnym województwa koszalińskiego*, Koszalin: Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie [praca zbiorowa].
- IWICKI W. 1993. *Toponimia byłego powiatu słupskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- JAKUS-BORKOWA E. 1997. Imię „Ewa” w polskim nazewnictwie, [w:] *Onomastyka i dialektologia*, (red.) H. Popowska-Taborska, J. Duma. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, 135–144.
- JEŻOWA M. 1961–1962. *Dawne słowiańskie dialekty Meklemburgii w świetle nazw miejscowych i osobowych*, cz. I–II, Wrocław: Ossolineum.
- KLEMPIN R. 1868–1936. *Pommersches Urkundenbuch*, Bd. I–VII, Stettin: Veröffentlichungen der Historischer Kommission für Pommern.
- KLEMPIN R., KRATZ G. 1863. *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV bis das XIX Jahrhundert*, Berlin: Mittler's Sortimentsbuchhandlung.

- KOZIEROWSKI S. 1934. *Atlas nazw geograficznych Słowiańszczyzny Zachodniej*, z. 1: *Pomorze Zachodnie*, Poznań: Zakłady Graficzne [wznowienie – 1945, Poznań: Instytut Zachodni; 1990, Szczecin: Archiwum Państwowe].
- KRATZ G. 1862. *Urkundenbuch zur Geschichte des Geschlechts von Kleist*, Berlin: H. Schindler.
- LEMCKE H. (bearb.) 1919. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold*, Stettin: Léon Saunier Buchhandlung.
- LORENTZ F. 1964. *Slawische Namen Hinterpommerns*, (berab.) F. Hinze. Berlin: Akademie-Verlag.
- LUBINUS E. 1618. *Nova illustrissimi Principatus Pomeraniae descriptio cum adiuncta principum genealogia et principum veris et potiorum urbium imaginibus nobilium insignibus*, Amsterdam, skala około 1 : 240 000, Szczecin: Wydawnictwo Archiwum Państwowego w Szczecinie [reprint z 2000 roku].
- M25 1962. *Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000: Powiat Sławno*, Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP.
- M25n. Niemieckie mapy topograficzne w skali 1 : 25 000 z końca XIX i 1. połowy XX wieku.
- M100t 1993. *Mapa topograficzna Polski w skali 1 : 100 000*, arkusz: *Koszalin* (N-33-69/70), Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP, Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych.
- MALEC M. 1971. *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław: Ossolineum.
- MALEC M. 1982. *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław: Ossolineum.
- MAZURKIEWICZ M. 1972. *Zmiany w nazewnictwie miejscowości Pomorza Zachodniego po 1945 r.*, cz. II: *woj. koszalińskie*, Szczecin: Instytut Zachodniopomorski w Szczecinie, Ośrodek Badań Naukowych KTSK w Koszalinie.
- MILEWSKA M. 2000. *Toponimia powiatu tucholskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- MÜHLNER W. 2003. Ortsnamen slawischer Herkunft im Landkreis Güstrow (Land Mecklenburg-Vorpommern), *Onomastica Slavogermanica* 24: 7–36.
- NIECKULA F. 1971. *Nazwy miejscowe z sufiksami -ov-, -in- na obszarze Wielkopolski i Małopolski*. Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- NIEMEYER M. 2001a. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde*, Bd. I: *Ostvorpommern I. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2001b. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde*, Bd. II: *Festland. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2001c. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde*, Bd. III: *Rügen I. A-M. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2002. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde*, Bd. IV: *Rügen II. N-Z. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- NIEMEYER M. 2003. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde*, Bd. V: *Kreis Uecker-Randow. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- OVC 1819. *Ortschafts-Verzeichniss des Regierungs-Bezirks Cößlin*, Berlin: G. Hahn.

- PERLBACH M. VON (red.) 1882. *Pommerellisches Urkundenbuch*, Danzig: Kafemann.
- PODLAWSKA D. 1990. *Nazwy miejscowe z terenu XVI-wiecznego województwa poznańskiego*, Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- REILLY F.J.J. VON 1789–1806. *Des Herzogthums Hinter Pommern. Schlawischer und Rummelsburgischer Kreis. Nr. 337. Schauplatz der fünf Theile der Welt*, Wien.
- REYMANN 1868–1893. *Uebersichtsblatt zur Topographischen Reymann's Specialkarte von Mittel-Europa*, skala 1 : 200 000, Blatt 15. *Köslin*, Blatt 16. *Stolp* [Berlin]: Kartographischen Abtheilung der Königl. Preuss. Landesaufnahme.
- ROSPOND S. 1951. *Słownik nazw geograficznych Polski Zachodniej i Północnej*, Wrocław, Warszawa: Polskie Towarzystwo Geograficzne.
- ROSPOND S. 1957. *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.
- RYMUT K. (red.) 1996–2005. *Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, t. I–VI, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RYMUT K. 1999–2001. *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I–II, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RYMUT K. (oprac.) 2003. *Słownik nazwisk używanych w Polsce na początku XXI wieku*, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN [wyd. CD-ROM].
- RZETELSKA-FELESZKO E. 1987. *Die Zuflüsse zur Ostsee von der Weichselmündung bis zur Persante (Dopływy Bałtyku od ujścia Wisły do Parsęty)*, Mainz: Franz Steiner Verlag GmbH.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1977. *Nazwy rzeczne Pomorza między dolną Wisłą a dolną Odrą*, Wrocław: Komitet Językoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1985. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1991. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Szczecińskiego*, Warszawa: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- SCHLIMPERT G. 1978. *Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*, Berlin: Akademie-Verlag.
- SCHMETTAU 1780. Schmettausche Karten von Pommern, [w:] *Historischer Atlas von Pommern*, (red.) H. Hinkel. Köln–Wien: Böhlau.
- SCHULENBURG F.W. v. 1779–1785. *Schulenburgsche Karte* [mapa Pomorza w zbiorach Staatsbibliothek w Berlinie].
- SCHULZ E. 2004. *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde VI: Ortsnamen in Mecklenburg-Strelitz von 1170 bis 1572*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- SCHULZ F.E. 1935. *Die Orts- und Flurnamen des Kreises Köslin*, Köslin: Verlag Hoffmann, Inhaber Freter und Janke.
- SICIŃSKI B. 1973. Patronimiczne nazwy miejscowe na Pomorzu, *Onomastica Slavogermanica* 8: 43–83.
- SŁAWSKI F. 1952–1982. *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I–V, Kraków: Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego.
- SOCHACKA S. (red.) 2005. *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska*, t. XII, Opole: Państwowy Instytut Naukowy, Instytut Śląski.
- STOBIECKI T. 1977. *Podział administracyjny województwa koszalińskiego i wykaz miejscowości*, Koszalin: Urząd Wojewódzki.
- STOJENTIN 1895. *Beiträge zur Geschichte des uradeligen Geschlechts von Stojentin pommerschen Ursprungs*, Braunschweig: Sattler.

- STOJENTIN M. VON (red.) 1900. *Geschichte des Geschlechts von Zitzewitz*, Bd. 2, Stettin: Herrcke & Lebeling.
- SULIMIERSKI F., CHLEBOWSKI B., WALEWSKI W. (red.) 1880–1902. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I–XV, Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Walewski [reprint: 1975, Warszawa: Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe].
- SURMA G. 1990. *Toponimia powiatu bytowskiego*, Wrocław: Ossolineum, Gdańskie Towarzystwo Naukowe.
- SYCHTA B. 1967–1976. *Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, t. I–VII, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- TASZYCKI W. 1946. *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału*, Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
- TASZYCKI W. 1958. *Rozprawy i studia polonistyczne*, t. I, Wrocław–Kraków: Ossolineum.
- TASZYCKI W. (red.) 1965–1983. *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. I–VI, Kraków–Wrocław: Ossolineum.
- TRAUTMANN R. 1948–1949. *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen*, Bd. I–II, Berlin: Akademie Verlag.
- TRAUTMANN R. 1950. *Die slavischen Ortsnamen Mecklenburgs und Holsteins*, Berlin: Akademie Verlag.
- TROTHA CH. 1933. *Entwicklung ländlicher Siedlungen im Kösliner Küstengebiet*, Kiel: Universität Kiel.
- TSU 1846. *Topographisch-statistische Übersicht des Regierungsbezirks Köslin*, Köslin: Hendeß.
- TYMICZ R. 1979. Dawne jednostki miar stosowane na Pomorzu, *Materiały Zachodniopomorskie* 25: 263–308.
- UMTB 1822–1856. *Uhrmeßtichblätter (Topographische Karten)*, mapy z lat 1822–1856 sporządzone przez oficerów armii pruskiej, skala 1 : 25 000 [w zbiorach Staatsbibliothek, Berlin, dział kartografii, sygn. 729].
- VO 1896. *Verzeichnis sämtlicher Ortschaften der Provinz Pommern*, Berlin: Reichsdruckerei.
- WUNM 1980–1982. *Wykaz urzędowych nazw miejscowości w Polsce*, t. I–III, Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.
- WUS 2002. *Wykaz miejscowości województwa zachodniopomorskiego*, Szczecin: Wojewódzki Urząd Statystyczny [dane w formie pliku komputerowego].
- UGiMS 2008. Wykaz miejscowości sporządzony w Urzędzie Gminy i Miasta Sianów [maszynopis].
- ZODER R. 1968. *Familiennamen in Ostfalen*, Bd. 1–2, Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung.

Skróty wyrazowe

ap.	appellativum (wyraz pospolity)
cz.	część
czł.	człon
dniem.	dolnoniemiecki
gniem.	górnioniemiecki

im.	imię
kujawsko-pomorskie	kujawsko-pomorski
lubuskie	lubuskie
małopolskie	małopolski
M-PP	Meklemburgia-Pomorze Przednie (<i>Mecklenburg-Vorpommern</i>)
n.	nazwa
niem.	niemiecki
n.m.	nazwa miejscowa
n.o.	nazwa osobowa
n.uż.	nazwa używana, potoczna, obok oficjalnej
ob.	obecnie
opolskie	opolski
pl.	pluralis (liczba mnoga)
podkarpackie	podkarpacki
pol.	polski
pomorskie	pomorski
por.	porównaj
przym.	przymiotnik
psł.	prasłowiański
scs.	staro-cerkiewno-słowiański
słow.	słowiański
suf.	sufiks
śląskie	śląski
ts.	to samo, tak samo
warmińsko-mazurskie	warmińsko-mazurski
wielkopolskie	wielkopolski
zachodniopomorskie	zachodniopomorski

Znaki

→	odsylacz do wyrazu haslowego
*	rekonstrukcja wyrazu (brak zapisu źródłowego)
>	kierunek zjawiska
:	pochođność wyrazu

Ortsnamen der Gemeinde und Stadt Sianów

Zusammenfassung

Diese Arbeit entstand nach der Verwaltungsreform 1999, sie zeigt die Entstehung der Ortsnamen vom 13.Jh. an bis heute anhand deutscher und polnischer historischer Quellen, Mappen und Bearbeitungen. In der Ge-

meinde Sianów befinden sich 38 Ortschaften und eine Stadt, für die 113 Namen benutzt wurden, ohne grammatische oder orthografische und dialektische Abweichungen zu beachten. Die Analyse der Namengebung für diese Region zeigt typische Sprachprozesse.

19 Namen sind slawischer Herkunft. Während der ersten deutschen Kolonisation und später haben die Siedler die schon bestehenden Namen übernommen, mit kleinen Abänderungen. Sie überdauerten Jahrhunderte. Die deutschen Siedler gaben ihren neuangelegten Orten (26) neue Namen ab dem späten Mittelalter bis zum 18.Jh. und 19.Jh. Einfluss darauf hatte auch die Bodenreform in Pommern. Alle früheren slawischen Namen wurden nach 1945 erneuert oder beibehalten und die deutschen verschiedenartig dem Polnischen angelehnt, übersetzt, oder es wurden neue polnische Namen gegeben.

Im Rahmen der Semantik treten oft Personennamen auf, meistens slawische, einige deutsche und polnische, die die Basis für diese Analysen bilden.

Wenn es um den Aufbau geht, sind slawische und polnische Namen sekundär (gebildet mit Hilfe von Suffixen) und primär, die deutschen dagegen meistens zusammengesetzt, ohne einen einzigen sekundären. Die deutschen Ortsnamen sind oftmals fonetisch-grafische Substitute oder morphologische Abänderungen slawischer Namen (20), bei denen man die ganze Palette der Adaptierung anwandte.